

Tartu Ülikool

Loodus- ja täppisteaduste valdkond

Ökoloogia ja maateaduste instituut

Loodusteadusliku hariduse keskus

Polina Kasyanova

Õpetajate hoiakud õuesõppesse ühe kooli näitel

Magistritöö (15 EAP)

Gümnaasiumi loodusteaduste õpetaja

Juhendaja: Ana Valdmann, *PhD*

TARTU

2023

Õpetajate hoiakud õuesõppesse ühe kooli näitel

Magistritöö eesmärgiks on uurida ühe maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajate hoiakuid ja takistusi seoses õuesõppega ning milles seisneb nende arvates õuesõppe kasulikkus.

Õpilaste seas on tänapäeval levinud varjatud passiivsus ning seetõttu pole võimalik öelda, kas õpilased ka tegelikult õpivad. Õuesõpe on üks õppemeetoditest, mis aitab õpilasi tundi kaasata ja läbi mille on võimalik hinnata õpilase tegelikku tunnis osalemist. Õuesõpe võimaldab õpilastel siduda teoreetilisi teadmisi reaalse eluga.

Selleks, et teada saada õpetajate hoiakuid ja takistusi seoses õuesõppega ning uurida nende arvamust seoses õuesõppe kasulikkusega, tehti küsitlus. Küsitluse tulemused näitasid, et õpetajad suhtuvad õuesõppesse hästi, kuid ei kasuta seda tihti. Samuti tuli tulemustest välja, et õpetajatel on mitmeid takistusi seoses õuesõppega ning et nad on teadlikud õuesõppe kasulikkusest.

Märksõnad: õuesõpe, hoiakud, takistused, kasulikkus

CERCS: S272 Õpetajakoolitus

Teachers' Attitudes Towards Outdoor Learning: a Case Study of One School

The aim of this master's thesis is to explore the attitudes and barriers of teachers in a rural school and its educational institutions towards outdoor learning, as well as their perceptions of the benefits of outdoor learning. Nowadays, there is a prevalent hidden passivity among students, making it difficult to assess whether they are actually learning. Outdoor learning is one instructional method that helps engage students in the classroom and allows for the assessment of their active participation. It enables students to connect theoretical knowledge with real-life experiences.

To ascertain the attitudes and barriers of teachers regarding outdoor learning and to examine their opinions on the usefulness of outdoor learning, a survey was conducted. The survey results indicated that teachers have a positive attitude towards outdoor learning but do not frequently utilize it. The results also revealed that teachers face various obstacles related to outdoor learning while being aware of its benefits.

Keywords: outdoor learning, attitudes, obstacles, benefits

CERCS: S272 Teacher education

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE	6
1.1 Õuesõppe olemus ja keskkond	7
1.1.1 Õuesõppe keskkond	7
1.2 Õuesõppe ajalugu Eestis	9
1.3 Õuesõppe ja aktiivõppemeetodid	10
1.4.1 Õuesõppe mõju koostöö oskuste arendamisele	12
1.4.2 Õuesõppe mõju õppeedukusele	13
1.4.3 Õuesõppe mõju tervisele	14
1.5 Õpilaste ja õpetajate hoiakud seoses õuesõppega	14
2. METOODIKA	15
2.1 Ülevaade uuringu disainist	17
2.2 Valim ja instrument	17
2.3 Andmeanalüüs	18
3.1 Õpetajate arvamused seoses õuesõppega	19
3.1.1 Õpetajate teadlikkus	19
3.1.2 Õpetajate suhtumine õuesõppesse	21
3.1.3 Õuesõppe kasutamine õpetajate seas	23
3.2 Takistused seoses õuesõppega ning nende lahendamine	24
3.2.1 Õpetajate takistused seoses õuesõppega	24
3.2.2 Takistuste lahendamine	28
3.3 Õuesõppe kasulikkus	33
4. ARUTELU JA JÄRELDUSED	33
KOKKUVÕTE	35
KASUTATUD KIRJANDUS	36
SUMMARY	40
Lisa 1. Küsitlus	45

SISSEJUHATUS

Tänapäeval on suureks probleemiks varjatud passiivsus, kus õpilased justkui mõtlevad ja töötavad kaasa, kuid nende mõtted on tegelikult mujal. Siinkohal on mõistlik kasutada aktiivõppemeetodeid, kus õpilased on sunnitud tunnist osa võtma ja tegutsema. (Vihman, 2016)

Õuesõpe kuulub samuti aktiivõppe meetodite hulka. Õuesõppe kasutamine tunnis, lisab sellele kogemusliku protsessi, lisaks haarab see tihtipeale korraga mitut õppeainet (Dahlgren ja Szczepanski, 2006).

Probleem on ka selles, et palju õpitakse tekstidel ning õppimine vahetu kogemise kaudu aina väheneb (Dahlgren ja Szczepanski, 2006; Brügge jt, 2007). Õpilaste jaoks on oluline ise midagi teha, sest just nii õpivad nad tõhusamalt (Salumaa jt, 2006). Põhikooli riiklik õppekava rõhutab samuti praktilise tegevuse olulisust (PRÕK, 2023).

Varasemalt on Eestis uuritud võimalusi, kuidas õuesõpet võiks kasutada loodusõpetuses füüsika teemade rakendamisel 3.klassis (Undusk, 2018). Samuti on uuritud, kuidas mõjub õuesõpe õpilaste huvi kujunemisele loodusteadustes (Kört, 2014) ning kuidas ja kas õpilaste teadmised paranevad pärast õues toimuvat praktikat (Neumann, 2013). Uuritud on veel ka õpetajate takistusi seoses õuesõppega (Reinumägi, 2020; Parts, 2021; Siniroht, 2021) ning õpetajate arusaamu õuesõppest ja sellega seotud kogemusi (Parts, 2021).

Eestis pole süvitsi aga uuritud, kuidas erinevad erinevate aineõpetajate hoiakud ja takistused seoses õuesõppega ning milles seisneb nende arvates õuesõppe kasulikkus.

Töö on jagatud neljaks peatükiks. Alguses tuuakse välja kirjanduse ülevaade, mis hõlmab endasse õuesõppe teemalised teadusartiklid ja uurimistööd. Teises peatükis räägitakse uuringu läbiviimise meetodikast, kus kasutatakse nii kvalitatiivseid, kui ka kvantitatiivseid uurimismeetodeid. Järgnevas peatükis tuuakse välja uuringu tulemused. Viimases peatükis on välja toodud uuringu tulemuste põhjal tehtud arutelu ja järeldused.

Uuringu sihtrühmaks valiti maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajad. Sihtrühm osutus valituks autori töökoha tõttu. Uuringu eesmärgiks on uurida maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajate hoiakuid seoses õuesõppega. Samuti tahetakse uurida milliste takistustega on õpetajad seoses õuesõppega kokku puutunud ning millised on olnud

lahendused. Viimases uurimisküsimuses tahetakse teada saada, milles seisneb õpetajate arvates õuesõppe kasulikkus.

Magistritöö eesmärkide saavutamiseks viidi läbi küsitlus maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajate seas. Küsitluses oli erinevat tüüpi küsimusi: valik-ja vabavastustega ning väited.

Uurimisküsimused:

1. Millised on maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajate hoiakud seoses õuesõppega?
2. Milliste takistustega on maapiirkonna kool ja selle õppekohtade õpetajad kokku puutunud seoses õuesõppega ning millised on olnud lahendused?
3. Milles seisneb maapiirkonna ja selle õppekohtade õpetajate arvates õuesõppe kasulikkus?

Autor soovib tänada oma juhendajat, teadur Ana Valdmanni, kes oli toeks ja andis kohaseid nõuandeid. Samuti tänab autor ka maapiirkonna ja selle õppekohtade õpetajaid ja koolipersonali, kes olid väga abivalmid ja vastutulelikud.

1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE

1.1 Õuesõppe olemus ja keskkond

Õuesõppe on selline õppemeetod, mis keskendub rohkem vaatlustele, isiklikule avastusele ning järelduste tegemisele. Sellega koos arendatakse ka mõtlemist. (Vihman, 2016)

Õuesõpet nimetatakse sageli viisiks, mille abil on võimalik õpilasi kaasata, vaimustada ja õpetada neile maailma nende ümber (Olu-Ajayi, 2022). Traditsioonilise pedagoogika puhul toimub õppetöö enamasti nelja seina vahel, kuid õuesõppe võiks seda täiendada (Brügge jt, 2007). Õuesõppe on väga oluline metodoloogiline vahend, mis võib aidata ellu viia riiklikus õppekavas formuleeritud eesmärgid (Dahlgren ja Szczepanski, 2006). Loodusainetes on olulisel kohal praktiline tegevus, kus tehakse vaatlusi ja katseid (Põhikooli riiklik õppekava [PRÕK], 2023). Põhikooli riiklik õppekava (PRÕK, 2023) keskendub rohkem kognitiivsetele oskustele, mille eesmärgiks on eelkõige arendada õpilaste tundeelu ning selleks on olulised kogemused, käitumisoskused ning positiivsed emotsioonid, mis on saadud loodusest.

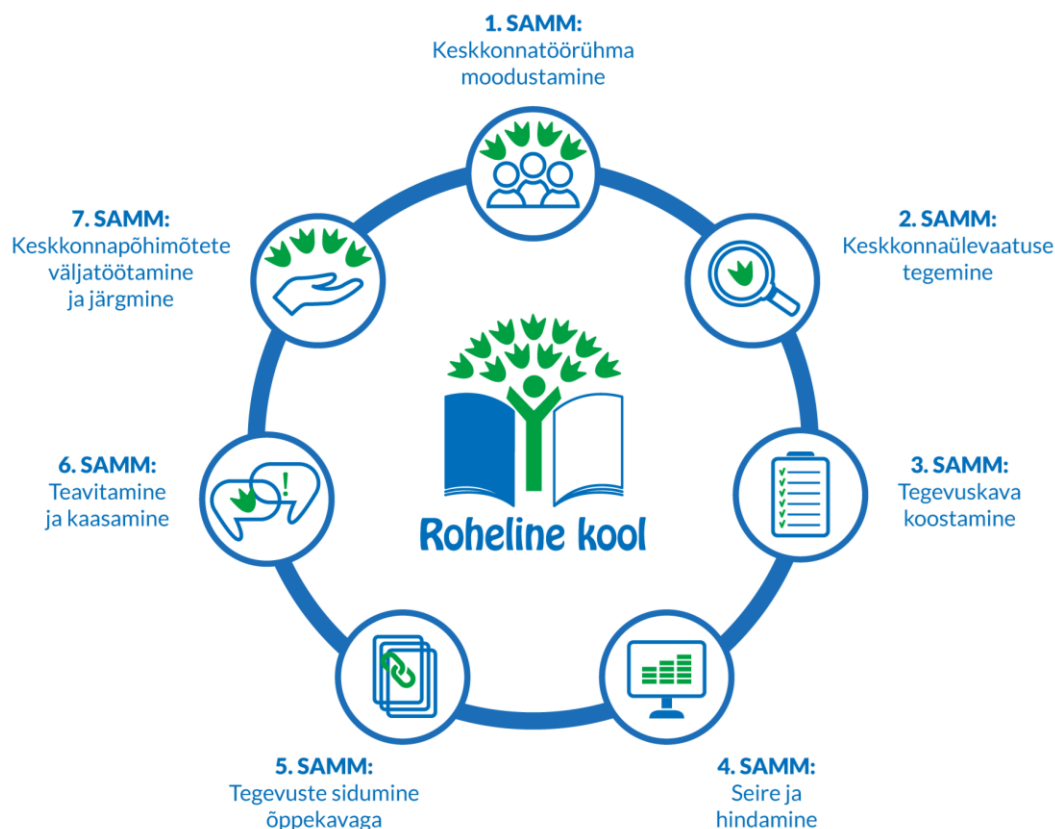
Tänapäeval on palju võimalusi selleks, kuidas õpilased saavad uurida õhu-, maa- ja vee-elustikku (Dahlgren ja Szczepanski, 2006). Seetõttu on ka PRÕK-is välja toodud õpe väljaspool kooli ruume, nt kooli ümbruses (PRÕK, 2023).

1.1.1 Õuesõppe keskkond

Raffan (2000) leidis, et kooliala ümberkujundamisel on palju eeliseid nii õpilastel, õpetajatel, kui ka koolil endal. Õpilaste eelised on nt kogemuslikud õppimisvõimalused, parem akadeemiline tulemuslikkus, suurem uhkus ja vastutus oma õppimise üle, parem arusaam kultuurilistest erinevustest ning kohatunde loomine. Õpetajate eelised on nt uued seosed õppekavaga, suurenenud moraal ja entusiasm õpetamise vastu, uued põhjused õue minekuks, vähenenud distsipliini ja klassi juhtimise probleemid. (Raffan, 2000)

Eesti osaleb programmis “Roheline kool.” Tegemist on keskkonnaharidusprogrammiga õppeasutustele ning see on tuntud ülemaailmselt. Programmi inglisekeelne nimi on Eco-Schools Global. Programmi eesmärgiks on tuua õppeasutuste igapäevastesse tegevustesse keskkonnahoidlikku mõtteviisi. Programmiga “Roheline kool” on Eestis liitunud üle 200 kooli, lasteaia ja huvikooli. Programmiga liitumisel peab õppeasutus täitma tegevusjuhise, mis koosneb mitmest sammust (Joonis 1). (Tartu loodusmaja...(i.a))

Joonis 1. Rohelise kooli skeem (<https://www.tartuloodusmaja.ee/roheline-kooli-programm-tutvustus/>)

Dyment (2004) jõudis põhjaliku kirjanduse ülevaate põhjal järeldusele, et kooli juurde kuuluva maa haljastamine võib õpilaste akadeemilisi saavutusi positiivselt mõjutada. Rohelises koolis saab õpetada mitmeid õppeaineid nagu lugemine, kirjutamine, matemaatika, loodusõpetus, kunst, keskkonnaharidus, tervis, draama ja ühiskonnaõpetus. Ta väidab, et looduskeskkond võib olla kohaks, kus arendatakse kriitilist mõtlemist, loomingulist uurimist, probleemide lahendamist ning loomingulise arenguga seotuid kognitiivseid oskusi. (Dyment, 2004, viidanud Rickinson jt, 2004)

Reid (2002) leidis, et kooli õueala loomise ja planeerimisega seotud lapsed puutusid kokku paljude uute ja erinevate matemaatika, füüsika ja keemia aspektidega, näiteks kaasati õpilasi mulla pH testimisse ning lasti otsustada, milliseid taimi võiks seal kasvatada. Reid (2002) väitis, et tänu sellele tõusis saavutuste tase kõigis koolielu valdkondades alates käitumisest kuni arvutamisoskuseni. (Reid, 2002, viidanud Rickinson jt, 2004)

Osaledes kooliterritooriumi parendamisel, loovad õpilased positiivsemaid suhteid üksteisega, oma õpetajatega ja laiema kogukonnaga (Rickinson jt, 2004). Lisaks on looduskeskkonnal

oluline roll õpilaste jaoks, kellel on probleeme formaalses koolis õppimisega, kes ei soovi, kellel on raskusi keskendumisega või kellel on tähelepanu puudulikkuse häire (Dyment ja Bell, 2008).

Mirrahimi jt (2011) jõudsid oma uuringus järeldusele, et looduskeskkonnal on potentsiaal edendada õppeharidust, isiklikku ja sotsiaalset arengut, kus õpilased saavad kogeda õppimise jagamist, suhtlemist, meeskonnatööd, eneseteadlikkust, enesekindlust, eneseregulatsiooni, enesedistsipliini ja inspiratsiooni õppimiseks. Kooliala annab õpilastele võimaluse õppida mitte ainult kuulmise ja nägemise, vaid ka maitsemise, haistmise, puudutamise ja tundmise kaudu. (Mirrahimi jt, 2011)

Bostoni Hariduse Arenduskeskuse uurimisaruanDES (2000) toodi välja, et kvaliteetsed koolialad tõid kaasa suuremad võimalused vaba aja veetmiseks ja kehaliseks kasvatusesks, suurendasid sotsiaalset arengut ja paremat akadeemilist õppimist. Uuringu käigus saadatud küsimustiku vastustest selgus, et 60% vastanutest (õpetajad) leidsid, et kooliala programm on parandanud õpilaste akadeemilist õppimist, sh arvutamisoskust, kunsti, keelt ja lugemist. (Rickinson jt, 2004)

1.2 Õuesõppe ajalugu Eestis

Eesti õuesõppe juured ulatuvad kaugemale minevikku. 18.sajandil, enne teksti põhlist õpet, toimus õppetöö valdavalt õues. Aastatel 1918-1940 edendas Johannes Käis tegevuspõhist õpet ning osales ka õppekava arenduses. (Sarv ja Vilbaste, 2009)

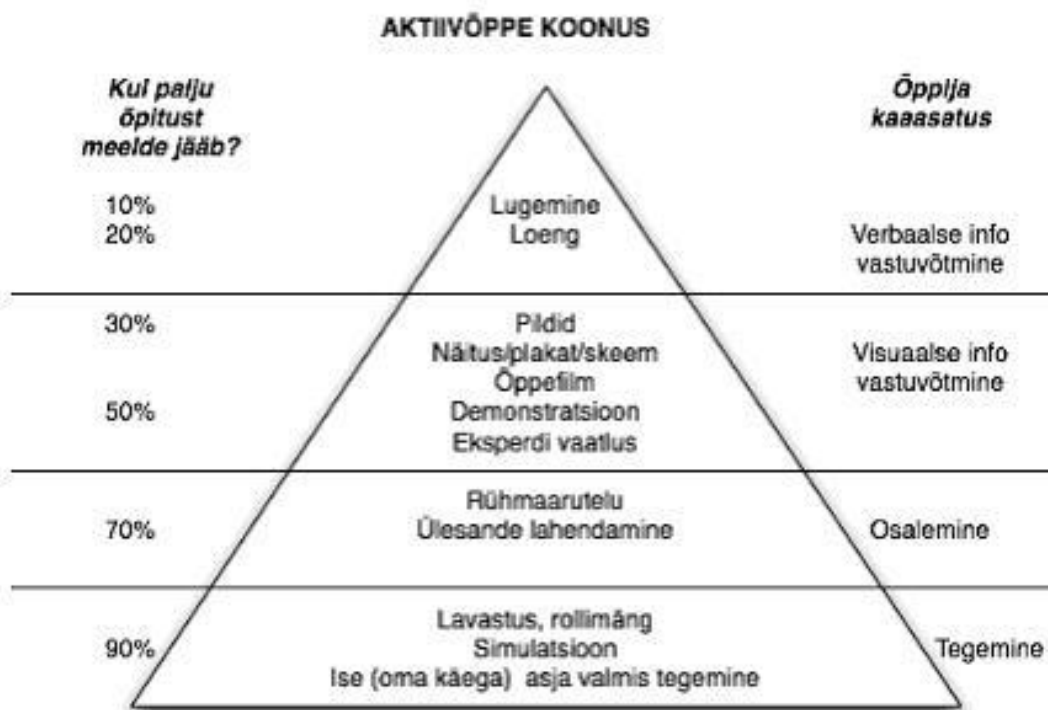
1961. aastal hakati rajama koolimetskondi (Sarv, 2003). Koolimetskondade hiilgeajaks võiks nimetada 1980ndate keskpaika, kui metskondi oli 85 ning üle 15 000 hektari metsa oli koolide käes. Koolimetskondade liikumine hakkas raugema aga 1990ndatel aastatel, kui kadus riigipoolne toetus, erastati metsamaa ning toimus metsamajanduse reformimine. (Sarv ja Vilbaste, 2009)

Esimesena võttis mõiste “õuesõppe” kasutusele Mikk Sarv (Kuus, 2018). Õuesõppe tagasitulekuks võib lugeda Eesti Koolimetsade Ühenduse (EKÜ) asutamist aastal 2003 ning õuesõppe päeva tähistamist, mis sai alguse 14.04.2004. EKÜ algatas 2004.aastal õpetajate suvised õuesõppe koolitused ning saatesarja “Õpiõu!”. (Dahlgren ja Szczepanski 2006; Sarv ja Vilbaste, 2009; Vihman, 2016)

1.3 Õuesõppe ja aktiivõppemeetodid

Aktiivõppe koondab endasse kõiki tegevusi, kus õpilased ei ole ainult kuulaja rollis vaid tegutsevad ka aktiivselt kaasa (Töldsepp, 1999). Selline tegevus aitab õpilastel õpitud paremini mõista, mõtestada ning luua seoseid reaalse eluga (Dahlgren ja Szczepanski, 2006; Vihman, 2016). Õpilastelt ei saa eeldada, et nad kasutavad oma faktiteadmisi mis tahes probleemi lahendamiseks, selleks, et see toimiks, peab neile andma võimaluse praktiseerida vajalikke oskusi ning saada tagasisidet oma tegevuste kohta (Michael, 2006). Just eluliste protsesside näitlikustamine aitab seoseid paremini mõista (Salumaa jt, 2006). PRÕK-is (2023) on välja toodud, et teadmisi ja oskusi tuleb kasutada ka realses olukorras. Aktiivõppe kaudu omandab õpilane paremini uusi teadmisi ning kogetu jääb paremini meelde (Vihman, 2016). Parema ülevaate saab sellest Mart Laanpere (2008) aktiivõppe koonusest (Joonis 2).

Joonis 2. Aktiivõppe koonus (Laanpere, 2008)

Õuesõppe kuulub samuti aktiivõppe hulka, kuna ka õuesõppe puhul on õpilased aktiivsed tegutsejad (Vihman, 2016). Õuesõppe kasutamine tunnis, lisab sellele kogemusliku protsessi, lisaks haarab see tihti peale korruga mitut õppeainet (Dahlgren ja Szczepanski, 2006). On

oluline, et erinevates valdkondades õpitud seostataks ka igapäevaeluga (PRÕK, 2023). Erinevate õppeainete õpetajatel on võimalus lõimida oma õppeaineid ning vanuserühmi, et õpilastel oleks võimalik saada vahetuid kogemusi neid ümbritseva keskkonnaga (Dahlgren ja Szczepanski 2006; PRÕK, 2023). Lõimimine kujundab õpilaste üld- ja valdkonnapädevusi (PRÕK, 2023). Õppimise lõimimine olemasoleva tarkusega muudab õpetajate ja õpilaste jaoks teaduse olemuse mõistmise lihtsamaks (Arti ja Ikhsan, 2020). On väga oluline, et õuesõppe meetodid oleksid lõimitud õppekavasse ja oleksid osa sellest, samuti, et neid kasutataks tihti ja korduvalt (Dahlgren ja Szczepanski, 2006). Tähtsuse konstrueerimist hõlbustab mitmekordsete seoste loomine omandatava info ja olemasoleva info vahel (Michael, 2006).

Õuesõppe toob õpilasi loodusele lähemale, on raske hoolida millestki, millega sa pole seotud (Dahlgren ja Szczepanski, 2006; Brügge jt, 2007). Tuuling jt (2019) leidsid samuti oma uuringus seda, et õuesõppe kaudu õpivad lapsed loodust mõistma, hindama ja hoidma ning õpivad rohkem hoolima elus ja eluta loodusest. Selleks, et tuua õpilasi loodusele lähemale on tarvis korraldada erinevaid, ekskursioone, õppekäike ning osaleda ka kohalikes ja rahvusvahelistes projektides (PRÕK, 2023).

1.4 Õuesõppe kasulikkus

Loodusteaduste õppimine eeldab konstruktivistlikku lähenemist, mis ehitab õpilastel kogemustele põhineva üldkujutluse. Kogemused saadakse aga vaatlemise, küsitlemise, katsetamise, analüüsimise, suhtlemise ja hindamise kaudu. (Arti ja Ikhsan, 2020)

On leitud, et sisemine motivatsioon on oluline pikaajalises osalemises õppetegevuses ning seda seostatakse kõrgema kooliedukuse, õpitavate mõistete paremini mõistmise, parema kooli rahulolu ning väiksema väljalangemise määraga (Ryan jt, 2015, viidanud Bolling jt, 2018).

Bolling jt (2018) uuringu tulemused näitavad, et puutudes kokku 2-7 õuesõppe tunniga nädalas terve õppeaasta jooksul, annab see positiivse mõju seoses sisemise motivatsiooniga. Sisemine motivatsioon on tegevuse tegemine selle loomupärase rahulolu pärast ning see ajendab inimesi tegutsema pigem endaga kaasneva lõbu või väljakutse pärast, mitte väliste mõjude, surve või hüvede tõttu (Ryan ja Deci, 2000).

Dettweiler jt (2015) on leidnud, et õuesõppe keskkonnas näitavad õpilased märkimisväärselt kõrgemat õppimismotivatsiooni. Sproule jt (2013) leidsid, et 12-päevane seikluslik projektitöö programm edendab kõrgemat autonoomiat toetavat õhkkonda, kui klassiruumi kontekstis ning

sisemine motivatsioon, tajutav pädevus ja suurem rõhk ülesandepõhise lähenemise eesmärgile orienteeritusele hinnati kõrgemaks.

Tihti peale õpivad õpilased tõhusamalt siis, kui nad saavad ise midagi teha (Salumaa jt, 2006). Seetõttu on ka PRÕK-is (2023) väljatoodud praktilise tegevuse olulisus. Aktiivõppe meetodite kasutamine on lisaks õpitulemuste omandamisele ka efektiivne viis saavutamaks kasvatuslikke eesmärke ning arendamiseks oskusi igapäevaelus toimetulekuks (Salumaa jt, 2006). Sellisteks oskusteks on probleemide märkamine looduses, küsimuste esitamine, andmete analüüsimine, järelduste tegemine ning ka argumenteeritud hinnangu andmine (PRÕK, 2023). Õpetamisstrateegia, mis põhineb aktiivõppemeetoditel annab võimaluse kujundamiseks ka käitumis- ja eneseväljendamisharjumusi, mis tagavad õpilastele omakorda suurema õpiedu (Salumaa jt, 2006).

Noore inimese täisväärtuslikuks eluks on olulised funktsionaalsed õpioskused ning nendeks oskusteks on teistega arvestamine ja nende mõistmine. Ennast teistele arusaadavaks tegemine annab õpilasel võimaluse mõjutada enda elu, osaledes aktiivselt enda ümbritseva keskkonna kujundajana ning teha avarapilgulisi valikuid. Sellised funktsionaalsed õpioskused võimaldavad toime tulla paljudes erisugustes situatsioonides. Tänapäeva ühiskonnas on oluline, et inimene oskaks võtta kriitilist seisukohta ning tema toimimis- ja käitumisviis oleks teadlik ja korrastatud. (Salumaa jt, 2006) Kriitilise ja loova mõtlemise arendamine õpilastel on välja toodud ka PRÕK-is (PRÕK, 2023).

1.4.1 Õuesõppe mõju koostöö oskuste arendamisele

Aktiivõppemeetodeid kasutades õpitakse eelkõige koostööd tegema (Salumaa jt, 2006; Brügger jt, 2007). Põhikooli riiklik õppekava rõhutab samuti, et on oluline õpe, mis põhineb koostööle (PRÕK, 2023). Kaaslaste juhendamine suurendab õpilaste meisterlikkust kontseptuaalses arutluskäigus ja probleemide lahendamises (Crouch ja Mazur, 2001). Fägerstarm (2014) leidis oma uuringus, et koolipõhine õuesõpe suurendas tunnis õpilaste osalemist ja koostööd.

Õuesõppe meetodid kutsuvad esile sotsialiseerumise (Dahlgren ja Szczepanski, 2006). Õpilane õpib jagama teistega oma mõtteid ja vaateid ning proovib ka juhi rolli. Sellised tegevused aitavad õpilastel arendada suhtlemisoskust, sest neil tekib võimalus suhelda klassikaaslastega ning tunnetada nende tujusid ja tundeid. (Salumaa jt, 2006)

1.4.2 Õuesõppe mõju õppeedukusele

Tänapäeva ühiskonnas on väga oluline, et õpilased oskaksid iseseisvalt tegutseda ning leida usaldusväärset informatsiooni. Juba Johannes Käis rõhutas oma teoses 1935.aastal, et individuaalne tööviis ja isetegevus on võtmesõnadeks mitmekülgse põlvkonna kasvatamisele. Isetegevuse all mõeldakse seda, et õpilane tegutseb iseseisvalt, tööülesanded on koostatud vastavalt võimetele ja huvidele ning selleks, et õpilane jõuaks isetegevuseni on vaja teda suunata ja motiveerida (Vihman, 2016). Õpetaja peakski olema mitte õppeprotsessi juht, vaid ettevalmistaja ja suunaja (Baum-Valgma ja Šmõreitšik, 2010; Tanik Onal ja Ezberci Cevik, 2022). Õpetaja üheks eesmärgiks on luua selline olukord, kus õpilastel on võimalik tegelikkusega vahetult kokku puutuda ning selles aktiivses osaleda, mis omakorda aitab kaasa sotsialiseerumisele (Dahlgren ja Szczepanski, 2006). Iseõppimist arendab aktiivõppemeetodite kasutamine (Vihman, 2016).

Igapäevases õppetegevuses sõltub õpilaste õpiedukas suuresti huvist õpitava vastu ja huvi aitab tekitada erinevate aktiivõppe meetodite kasutamine. Aktiivõppe meetodite kasutamine eeldab õpetajalt uudsete õpituatsioonide loomist, mille kaudu on õpilastel võimalik kogeda ja avastada midagi uut ning luua seaduspärasusi. (Salumaa jt, 2006)

Seaduspärasusi ning assotsiatsioone on õpilasel lihtsam moodustada siis, kui kaasatakse mitut meelt ja ajupiirkonda (Dahlgren jt, 2009). Tuuling jt (2019) leidsid oma uuringus, mis oli seotud koolieelsete asutuste õpetajatega, et õuesõppe motiveerib lapsi kasutama kõiki oma meeli vahetul loodusega tutvumisel, katsetamisel ja vaatlemisel ning nii oskavad lapsed looduses toimuvaid muutusi tõhusamalt märgata.

Õuesõppe aitab õpilastel kujuneda ennastjuhtivaks õppijaks, kes on võimeline planeerima oma õppeprotsessi ja seadma eesmärgid (Leuhhin ja Kärberg, 2005). Iga õpilane vajab endale sobivat aktiivõppe meetodit, läbi mille saab ta aimu oma tugevustest ja nõrkustest (Salumaa jt, 2006). Samas, kui just tugevused, on need, millele peaks rohkem tähelepanu pöörama.

1.4.3 Õuesõppe mõju tervisele

Rutiinsest ja väsitavast argipäevast võib päästa õuesõppe, liikumise tagajärjel aktiveeruvad meeled ning paraneb tervis (Vihman, 2016). Tänapäeval on paljud tervisehädad seotud sellega, et liigutakse vähe, kuna transpordi ja tehnika areng on loomulikku liikumist vähendanud, samas kui õuesõppe pedagoogika eesmärk on aga teha õppetöö liikuvamaks (Dahlgren jt, 2009).

Dyment ja Bell (2008) leidsid oma uuringu käigus, et rohelised kooliväljakud võivad kehalise aktiivsuse edendamisel mängida olulist rolli ning kui sotsiaalne keskkond on lõbus, rahulik, vastutulelik ja lapsed tunnevad end emotsionaalselt turvaliselt, siis nende huvi mängu ja kehalise tegevuse vastu kahtlemata kasvab.

Liikumine ebatasasel maastikul arendab koordinatsioonivõimet ning tasakaalumeelt (Brügge jt, 2007). Ericksson (2003) tõestab oma uuringus seda, et õppeedukusele mõjub positiivselt viibimine värskes õhus ning tegelemine füüsilise tegevusega (Ericksson, 2003, viidanud Dahlgren jt, 2009). Koolides on tihtipeale probleemiks õpilaste puudumine haiguse tõttu (Dahlgren jt, 2009), kuid siin võib aidata regulaarne füüsiline aktiivsus, mis vähendab stressi ning tugevdab immuunsüsteemi (Ader, 2001, viidanud Dahlgren jt, 2009). Marx (2005) on välja toonud, et füüsiline tegevus aitab vähendada riski haigestuda Alzheimeri tõppe. Evans ja Egnew (1997) viisid läbi juhtimiskoolituse, mis põhines õuesõppel ja tulemused näitasid, et see avaldas positiivset mõju gruppide arengule, sh suhete paranemisele ning ka grupiliikmete stressitaseme langemisele.

1.5 Õpilaste ja õpetajate hoiakud seoses õuesõppega

Paljud põhikooli õpilased peavad loodusteaduste õppimist tülikaks ning ebahuvitavaks ning põhjuseks on õpetajate eksamile orienteeritud õpetamine, mis ohverdab praktilisi tegevusi ja katseid (Olu-Ajayi, 2022).

Kört (2014) leidis enda magistritöös, et õpilased on rohkem huvitatud nendest teemadest, mis on seotud nende endiga ning et õpilastele meeldib tunnetada ja nautida loodust.

Fägerstarm (2014) viis läbi uuringu, mille käigus intervjueriti õpetajaid enne ja pärast õuesõppe projektis osalemist. Uuringu tulemused näitasid, et vastupidiselt õpetajate ootustele enne projekti algust, suurendas koolipõhine õuesõpe õpilaste motivatsiooni ja naudingut. Enne projekti algust pidasid õpetajad kooliterritooriumi lärmakaks ja ebaatraktiivseks, samas projekti lõpus tundus see neile siiski hea õppimiskohana. (Fägerstarm, 2014)

Fägerstarm ja Grothérus (2018) viisid põhikooli õpilaste seas uuringu seoses nende hoiakutega õuesõppesse. Õuesõpet kasutati uuritavas koolis 2-3 aasta vältel. Tulemused näitasid, et kõik õpilased nautisid õuesõpet ning et see tekitas neis positiivseid emotsioone. Samuti tõid õpilased välja, et õuesõpe aitab neil õpikuteadmisi siduda reaalse eluga, samas kui muidu oli sellega raskusi. Õpilased mainisid ka seda, et õues õppides on paremad võimalused arendamiseks

koostööd. Õpetajad, kes õuesõpet läbi viisid, olid pandud olukorda, kus nad tundsid ennast ebakindlalt ja see oli nende jaoks paras väljakutse, kuna nad pidid muutma oma õppemeetodeid. (Fägerstarm ja Grothérus, 2018)

Oma uuringus uurisid Tuuling jt (2019) Eesti koolieelsete lasteasutuste õpetajate arvamust õuesõppe rakendamisest. Uuringu tulemused näitasid, et õpetajad ei praktiseeri õuesõpet kuigi sageli, kuid peavad seda oluliseks laste igakülgse arengu tagamisel ja tervisliku eluviisi propageerimisel. Õuesõpet vaatlevad vastajad eelkõige võimalusena viia läbi planeeritud ja eesmärgistatud õppetegevus õuekeskkonnas. Takistuste juures tõid õpetajad eelkõige välja halvad ilmastikuolud ning laste mittedobivaid riideid. Õpetajad nimetasid järgmisi takistavaid tegureid: laste suur arv rühmas, ajapuudus, õuesõppeala puudumine, õuesõppeks vajalike vahendite puudumine ning õpetajate teadmiste ja kogemuste puudumine. Õpetajad mainisid veel, et õuesõpe nõuab head ajaplaneerimist, intuitsioonivõimet ja isegi eneseületust. (Tuuling jt, 2019)

Neumann (2013) võrdles oma bakalaureusetöös õpilaste oskusi taimede tundmises enne ja pärast õues toimuvat praktikumi. Tulemustest selgus, et õpilaste sooritusprotsent pärast praktikumis osalemist tõusis oluliselt.

Reinumägi (2020) leidis oma magistrیتöös, et õpetajate jaoks on takistusteks halvad ilmastikuolud, õppevahendite puudumine ning õuesõppe tunni ajamahukas ettevalmistusaeg. Siniroht (2021) tõi oma magistrیتöös samuti välja, et õuesõppe takistavaks teguriks on aja puudumine. Reinumägi (2020) leidis veel, et õpetajate takistuseks on ka ideede puudus.

Parts (2021) uuris enda magistrیتöös klassiõpetajate arusaamu õuesõppest, kogemusi õuesõppe rakendamisest ning õuesõpet soodustavaid ja takistavaid tegureid. Tulemused näitasid, et klassiõpetajate arvates on õuesõppe tunni planeerimine palju detailsem ja aeganõudvam ning siinkohal on oluline põhjalik eeltöö ja vajalikud kokkulepped. Õuesõppe soodustavateks teguriteks tõid klassiõpetajad eelkõige välja soodsa keskkonna, õppeainete lõimumise ning koostöö asutuste, kolleegide ja lastevanematega. Takistuste kohapealt tõid klassiõpetajad välja aga raskused distsipliiniga, mis võivad olla tingitud sellest, et õpilastega ei käida järjepidevalt õuekeskkonnas ja nende tähelepanu suundub uudistamisele, mitte tunni teemale. (Parts, 2021)

2. METOODIKA

2.1 Ülevaade uuringu disainist

Uuringu eesmärgiks oli uurida maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajate suhtumist õuesõppesse, selgitada välja võimalikud takistused ning mõista ja uurida, milles seisneb nende arvates õuesõppe kasulikkus. Uuringu läbiviimise ajakava ja tegevused on välja toodud allolevas tabelis (Tabel 1).

Tabel 1. Uuringu disain

Aeg	Tegevus
Jaauar – aprill 2023	Kirjandusega tutvumine ning teooria kirjutamine
Aprill 2023 algus	Instrumenti (küsimustiku) koostamine ning valideerimine
Aprill 2023 lõpp	Küsimustiku laialisaatmine
Mai 2023	Küsimustiku vastuste töötlemine ja analüüsimine
Mai 2023 lõpp	Töö vormistamine ning kontrollimine

2.2 Valim ja instrument

Uuringu läbiviimiseks kasutati mugavusvalimit, kuhu kuulus 120 õpetajat. Uuringu instrumentiks valiti küsitlus, kuna selle abil oli võimalik jõuda võimalikult paljude vastajateni. Küsimustik saadeti meili teel maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajatele. Kokku saadeti küsimustik 120-le õpetajale ning vastuseid saadi 50. Küsitlus viidi läbi veebikeskkonnas Google Forms, mis tagas vastajatele anonüümsuse ning tegi andmete kogumise lihtsamaks. Samuti võimaldas selline küsitluse vorm paremini andmeid analüüsida ja omavahel võrrelda. Küsitluses osalemine oli vabatahtlik ning uuringu osalejad olid teavitatud uuringu eesmärkidest. Soovi korral on vastajatel võimalik tutvuda ka uuringu tulemustega võttes ühendust autoriga.

Küsitlus koostati lähtudes kirjanduse analüüsist ja see koosnes 15-st küsimusest, mis olid grupeeritud vastavalt uuringu eesmärkidele, millest 9 olid valikvastustega, 3 avatud vastustega ning 3 hinnanguliste vastustega (5-palline skaala), millest üks koosnes üheksast erinevast väitest (Tabel 2). Küsimustiku esimeses küsimuses uuriti taustaandmeid, kus õpetajad pidid märkima, mis õppeainet nad õpetavad.

Tabel 2. Küsitluse disain

Grupp	Küsimuste arv	Küsimuse tüüp
1. Õpetajate hoiakud seoses õuesõppega	2+1+3	Hinnanguskaala(2) (1...5) Vabavastusega (1) Väited (3)
2. Takistused ja murekohad seoses õuesõppega	5+1+4	Valikvastustega (5) Avatud vastusega (1) Väited (4)
3. Õuesõppe väärtus ja ettepanekud koolis arendamiseks	1+2+1+2	Hinnanguskaala (1) (1...5) Valikvastustega (2) Avatud vastusega (1) Väited (2)

Küsimustiku valideerimiseks kasutati eksperthinnangut. Küsimustiku mõistmist ja arusaamist kontrollisid maapiirkonna kooli kaks eesti keele õpetajat. Vastavalt nende soovitudele ja nõuannetele küsimustik muudeti.

2.3 Andmeanalüüs

Andmete kvantitatiivseks analüüsimiseks kasutati programme MS Excel ja JASP. MS Excel-i abil tehti vastajatest kolm gruppi, mida omavahel võrreldi. Võrdlused toodi välja selliste küsimuste puhul, mis olid seotud õpetajate hoiakute ja takistustega. JASP programmi kasutati, et tuua välja Kruskal Wallis-e testi abil, kas hinnangud, mida vastajate rühmad andsid, erinevad üksteisest usaldusväärselt. Tulemuste analüüsimisel toodi välja aritmeetiline keskmine, mood, protsent ja standardhälve.

Kvalitatiivsete andmete analüüsimisel arvutiprogramme ei kasutatud. Avatud vastustega küsimused kodeeriti käsitsi ja moodustati vastavad kategooriad.

3. TULEMUSED

Esimeses uurimisküsimuses on esitatud õpetajate arvamused seoses õuesõppega. Teises uurimisküsimuses tuuakse välja takistused, millega on õpetajad kokku puutunud seoses õuesõppega ning võimalikud lahendused. Kolmandas uurimisküsimuses räägitakse lähemalt õpetajate arvamustest seoses õuesõppe kasulikkusega.

Õpetajad on jagatud kolme rühma: loodusteaduste õpetajad (7), klassiõpetajad (12), kõik ülejäänud õpetajad (31). Rühmitamist tehti selleks, et võrrelda õpetajate vastuseid ning vaadata, kas tulemustes esineb erinevusi.

3.1 Õpetajate arvamused seoses õuesõppega

Esimeses uurimisküsimuses uuriti õpetajate arvamusi seoses õuesõppega ja küsiti kolm suunavat küsimust. Esiteks uuriti õpetajate teadlikkust seoses mõistega “õuesõpe”. Teiseks suhtumist õuesõppesse ja kolmandaks, kui tihti nad õuesõpet kasutavad.

3.1.1 Õpetajate teadlikkus

Selleks, et uurida õpetajate teadlikkust seoses mõistega “õuesõpe” paluti neil avatud vastusega küsimuses mõiste lahti seletada. Vastuste põhjal moodustati 8 kategooriat, enamus vastuseid olid seotud keskkonnaga. Allolevas loetelus on välja toodud kõik vastused, sarnased vastused võeti kokku ja lisati juurde, mitu õpetajat sellise vastuse välja tõid (Tabel 3).

Tabel 3. Õpetajate teadlikkus õuesõppest

Kategooria	Näide
Keskkond (32)	<i>Välisõhus toimuv õppimine.</i> <i>Õppimine ja tegutsemine vabas õhus.</i> <i>Tegevused õues, mille kaudu õpilased õpivad.</i>
Vahendid (7)	<i>Õppetegevuse läbiviimine õuekeskkonnas, kasutades sealseid vahendeid ja võimalusi.</i> <i>Tund, mis toimub õues ja teema selgitamisel ning ülesannete lahendamisel kasutan õues olevaid vahendeid.</i>

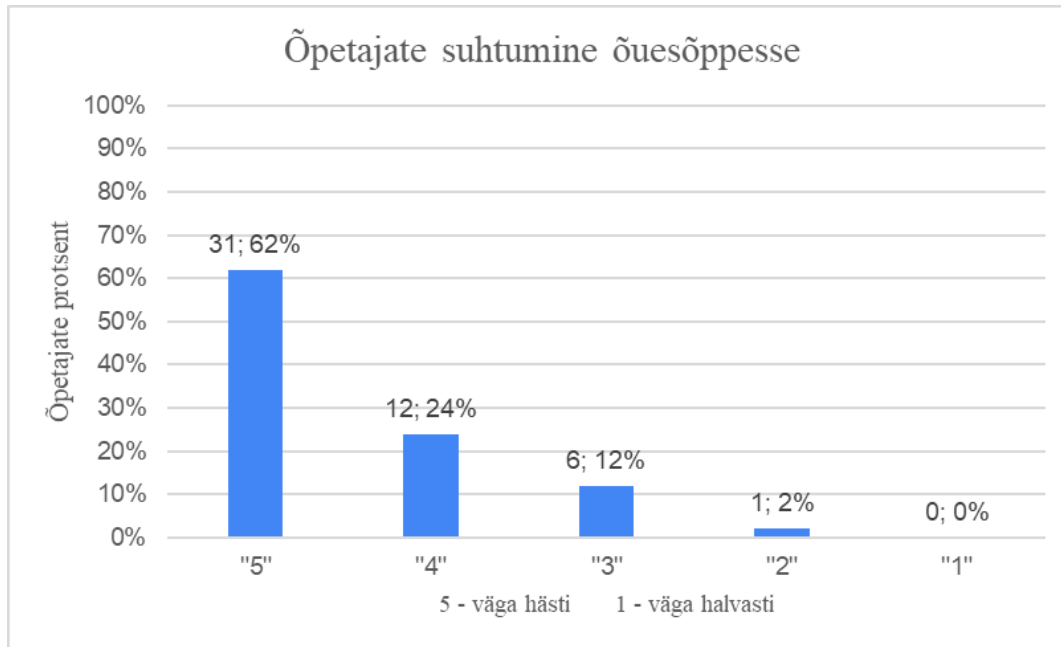
	<i>Tund toimub klassiruumist väljas (õues). Kasutatakse ära ka õue suurt ruumi ja seal olevaid asju.</i>
Teadmised (1)	<i>Lähilooduse tundmaõppimine, avastamine, uurimine ja kinnistute leidmine õpitud teooriale.</i>
Lõimimine (1)	<i>Õppetegevuste läbiviimine õues, kohandades õppetegevusi, lõimides õppeaineid uute teadmiste omandamiseks ja olemasolevate teadmiste kinnistamiseks.</i>
Seosed (2)	<i>Õues ülesannete tegemine, mis on seotud päriseluga.</i> <i>Lähilooduse tundmaõppimine, avastamine, uurimine, kinnituste leidmine õpitud teooriale.</i>
Mitmekesisus (2)	<i>Õppemeetod, millega saab tundi mitmekesistada.</i> <i>Õppetegevuste läbiviimine õues, kohandades õppetegevusi, lõimides õppeaineid uute teadmiste omandamiseks ja olemasolevate teadmiste kinnistamiseks.</i>
Kogemine (1)	<i>Õuesõpe on õppimine väljas pool koolimaja ehk õue keskkonnas vahetu kogemise, isetegemise ja kogetu teistele jagamine.</i>
Aktiivõpe (2)	<i>Õpitulemuste saavutamine läbi iseseisva töö/rühmatöö õuealal.</i> <i>Aktiivõppe vorm, kus on tegevustes lõimitud erinevad õppeained (loodusõpetus, keh. kasv, muusika, kunst, käsitöö jne.) Eesmärgiks, et õpilane oskaks käituda looduses, kasutaks erinevaid meeli looduse tundmaõppimisel, rakendaks oma loovust ja tunneks rõõmu aktiivsest liikumisest looduses.</i>

3.1.2 Õpetajate suhtumine õuesõppesse

Küsitluse käigus prooviti välja selgitada, milline on õpetajate suhtumine õuesõppesse ning kuidas see rühmiti erineb. Selleks paluti õpetajatel hinnata enda suhtumist õuesõppesse 5-palli

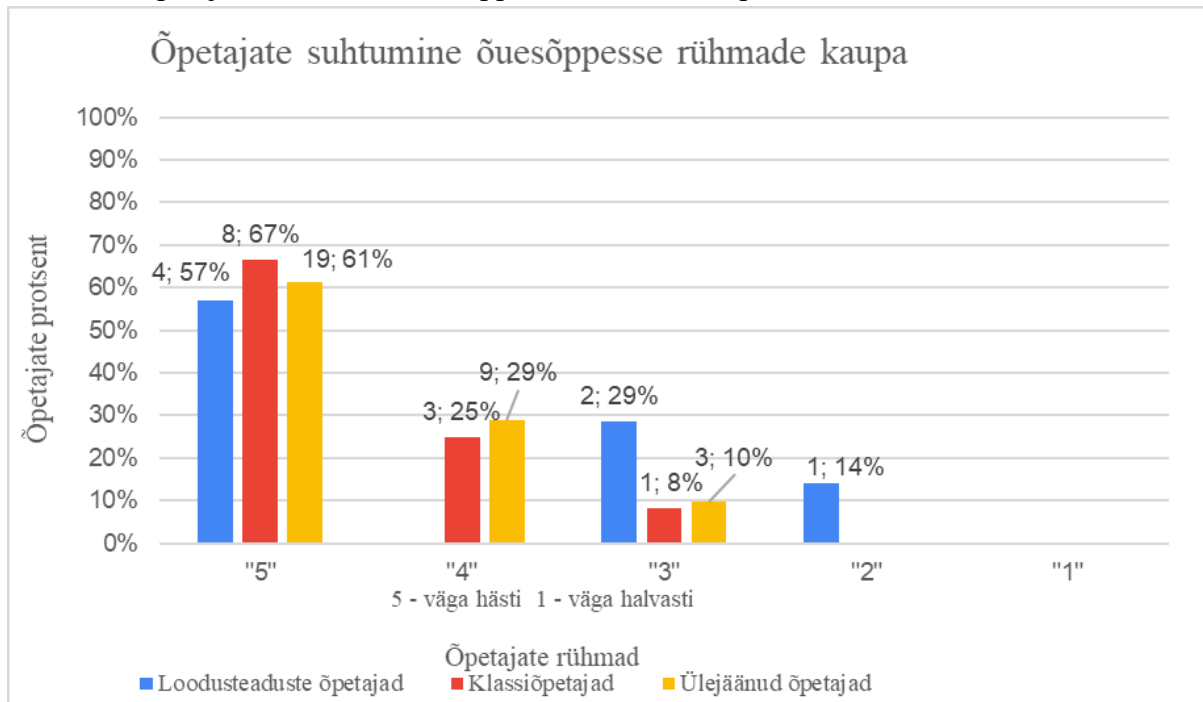
skaalal. Selgus, et suurem osa õpetajatest 62% (31) suhtub õuesõppesse väga hästi. Teisel kohal oli hinnang “4 - hästi” ning seda arvas 24% (12) õpetajatest. Väga halvasti ei suhtunud keegi õuesõppesse (Joonis 3). Vastuste varieerumine ei olnud suur (SD=0,79 ; M=4,46). Kõige sagedasemaks hinnanguks oli “5 - väga hästi” (Mo=5).

Joonis 3. Õpetajate suhtumine õuesõppesse

Võrreldes erinevate õpetajate rühmade suhtumist õuesõppesse, selgus, et kõige paremini suhtuvad õuesõppesse klassiõpetajad (67%; 8), millele järgnesid ülejäänud õpetajad (61%; 19) ning loodusteaduste õpetajad (57%; 4) (Joonis 4). Üllatavaks oli hinnang “2 - halvasti”, mis oli märgitud loodusteaduste õpetaja poolt. Samas kui hinnang “4 - hästi” oli loodusteaduste õpetajate poolt jäänud märkimata. Selleks, et hinnata, kas rühmade poolt antud hinnangud erinevad üksteisest usaldusväärselt tehti Kruskal-Wallise test, mis näitas ($K=1,560$; $p=0,458$), et rühmade keskmised ei erine üksteisest usaldusväärselt (p väärtus on suurem, kui 0,05).

Joonis 4. Õpetajate suhtumine õuesõppesse rühmade kaupa

Uurides lähemalt õpetajate suhtumist õuesõppesse paluti neil hinnata erinevaid väiteid. Esiteks uuriti õpetajatelt, kas õuesõpe on ebavajalik ja selgus, et suurem osa siiski nii ei arva ning ka vastuste varieeruvus ei olnud suur ($SD=0,58$; $M=1,46$). Teises väites paluti õpetajatel hinnata, kas õuesõpet on keeruline korraldada ning suurem osa õpetajatest olid selle väitega nõus. Antud väite puhul oli vastuste varieeruvus suur ($SD=1,15$; $M=3,32$), mis näitab, et siinkohal lähevad õpetajate arvamused lahku. Viimases väites lasti õpetajatel hinnata, kas õuesõppe tund on kättevõtmise asi ning valdav osa olid sellega nõus. Samas ka siinkohal oli näha, et õpetajate arvamused kohati ei ühtinud ($SD=0,95$; $M=4,1$). Täpsemad tulemused on välja toodud allolevas tabelis (Tabel 4).

Tabel 4. Õpetajate hinnangud väidetele

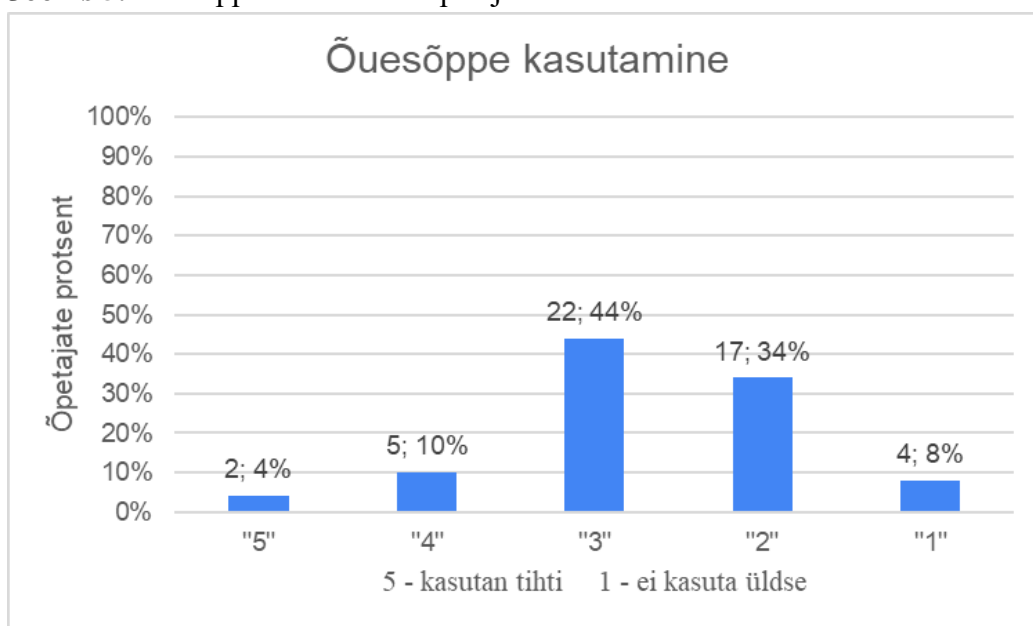
Väide	Keskmine M	Standardhälve SD	Mood Mo	Min. väärtus	Max. väärtus
Õuesõpe on ebavajalik	1,46	0,58	1	1	3
Õuesõpet on keeruline korraldada	3,32	1,15	4	1	5
Õuesõppe tund on	4,1	0,95	4	1	5

kättevõtmise asi					

3.1.3 Õuesõppe kasutamine õpetajate seas

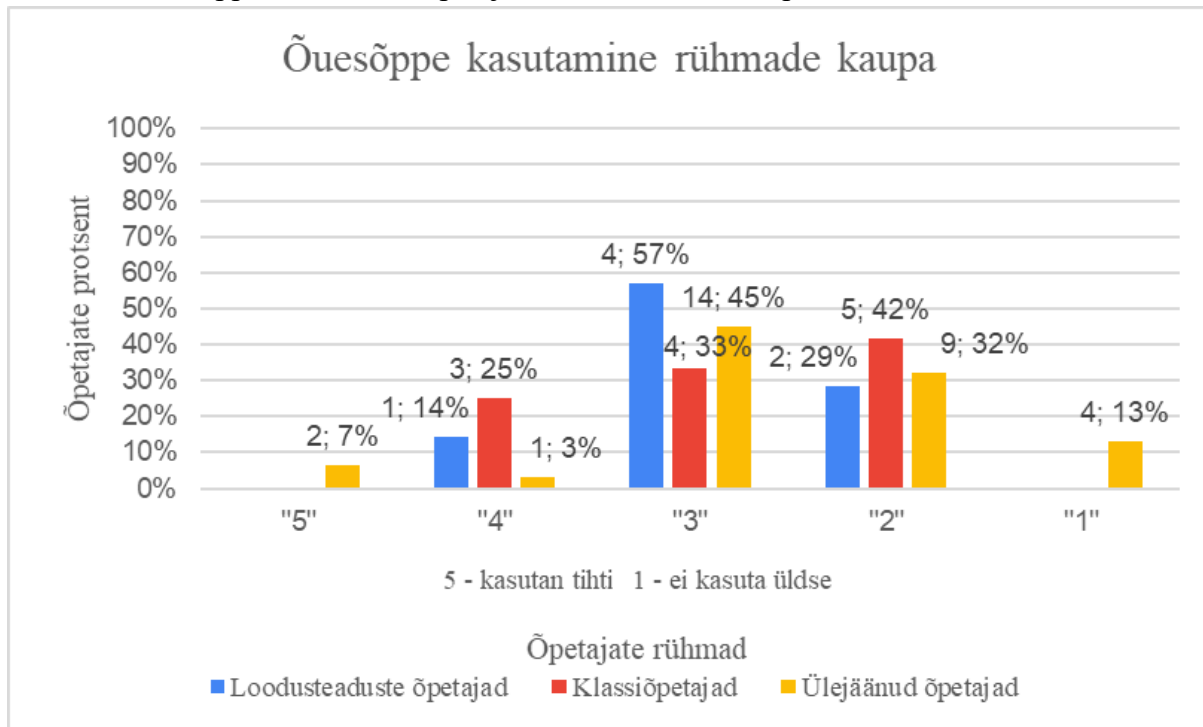
Järgnevalt hinnati õuesõppe kasutamist õpetajate seas. Suurem osa õpetajatest (44%; 22) märkis vastuseks “3 – kasutan harva”. Samas kui hinnang “5 - kasutan tihti” oli antud ainult kahe õpetaja poolt (4%; 2). Täpsemad tulemused on välja toodud alloleval joonisel (Joonis 5). Vastuste varieerumine oli üsna suur (SD=0,91; M=2,68). Kõige sagedasemaks hinnanguks oli “3 - ei oska öelda” (Mo=3).

Joonis 5. Õuesõppe kasutamine õpetajate seas

Võrreldes õuesõppe kasutamist erinevate õpetajate rühmade vahel, selgus, et kõige tihedamini kasutavad õuesõpet “ülejäanud õpetajad”, samal ajal, kui teiste õpetajate hinnang antud vastuse puhul “5 - kasutan tihti” puudus. Loodusteaduste õpetajate seas oli kõige levinum hinnang “3 - kasutan harva” mida valis 57% (4) õpetajatest. Klassiõpetajate puhul oli kõige levinumaks vastuseks “2 - ei kasuta tihti” ning seda tõi välja 42% (5) õpetajatest. Õpetajate rühmas “ülejäanud õpetajad” oli kõige levinum vastus “3 - kasutan harva” ning seda märkis ära 45%(14) õpetajatest. Kruskal-Wallise test näitas (K=0,94; p=0,625), et rühmade keskmised ei erine üksteisest usaldusväärselt (p väärtus on suurem, kui 0,05). Täpsemad tulemused on välja toodud alloleval joonisel (Joonis 6).

Joonis 6. Õuesõppe kasutamine õpetajate seas, rühmade kaupa

3.2 Takistused seoses õuesõppega ning nende lahendamine

Teises uurimisküsimuses tuuakse välja õpetajate takistused seoses õuesõppega. Eraldi tuuakse välja ka õpetajate pakutud lahendused ning võimalikud ettepanekud õuesõppe parendamiseks. Selleks, et välja selgitada takistused ja võimalikud lahendused, millega õpetajad on kokku puutunud, koostati kaks avatud vastusega küsimust ning paluti hinnata neli väidet. Samuti tehti küsimused, mis sisaldasid valikvastuseid ning õpetajatel oli võimalus lisada ka omapoolne vastus.

3.2.1 Õpetajate takistused seoses õuesõppega

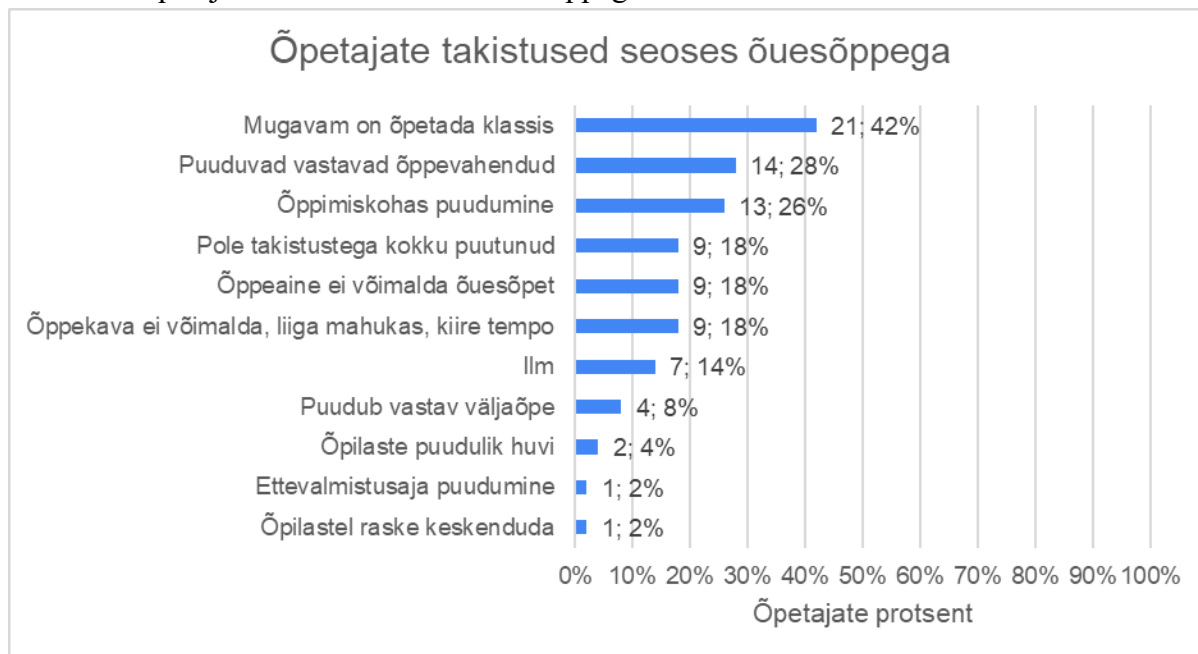
Esmalt paluti õpetajatel hinnata väiteid, mis olid seotud võimalike õuesõppes esinevate takistustega. Kõige suuremat varieerumist vastuste seas ($SD=1,00$; $M=3,66$) esines väite juures “*Õpilased on õues rahutumad.*” Samas, kui väidete “*Tunni korraldamine võtab rohkem aega*” ja “*Tundi peab pikemalt ette planeerima*” hinnangu varieeruvus oli väga sarnane ning aritmeetiline keskmine näitas, et nende väidetega olid õpetajad nõus. Täpsemad tulemused on välja toodud allolevas tabelis (Tabel 5).

Tabel 5. Õpetajate hinnang võimalikele õuesõppega seotud takistustele

Väide	Keskmine	Standardhälve	Mood	Min. väärtus	Max. väärtus
Tunni korraldamine võtab rohkem aega	3,84	0,91	4	1	5
Tundi peab pikemalt ette planeerima	3,82	0,92	4	1	5
Tunnis ei jõua materjali täies mahus läbi võtta	3,28	0,05	3	1	5
Õpilased on tunnis rahutumad	3,66	1,00	4	1	5

Selleks, et saada teada, milliste takistustega on õpetajad kokku puutunud planeerides õuesõpet, esitati selle kohta küsimus, mis sisaldas valikvastuseid. Õpetajate enda pakutud vastused on võetud kokku ning esitatud joonisel (Joonis 7) koos autori pakutud valikvastustega. Suurem osa õpetajatest (42%; 21) leidis, et takistuseks on mugavus ehk mugavam on õpetada klassis. 28% (14) õpetajatest märkis, et neil puuduvad vastavad õppevahendid ja 26% (13) vastasid, et puudub õppimiskoht. Osa õpetajatest (18%; 9) leidis, et nende õpetatav aine ei võimalda õuesõpet ning lisaks mainisid 18% (9) õpetajatest, et õuesõpet ei ole võimalik läbi viia, sest õppekava ei võimalda ja on liiga mahukas. Samas kui 18% (9) õpetajatest polegi takistustega kokku puutunud.

Joonis 7. Õpetajate takistused seoses õuesõppega

Tuues välja õpetajate takistused, mis on seotud õuesõppega ning võrreldes vastuseid rühmiti, selgus, et klassiõpetajate seas kõige levinumaks takistuseks on mugavus, seda mainis 67% (8) õpetajatest. Ka ülejäänud õpetajate seast oli seda takistust kõige enam mainitud (42%; 13). Loodusteaduste õpetajate levinumad takistused olid õppekava mahukus, mida mainis 43% (3) õpetajatest ning õppimiskoha puudumine (43%; 3). Suuremaks takistuseks loeti ka õppevahendite puudumist, seda mainis 29% (2) loodusteaduste õpetajatest, 25% (3) klassiõpetajatest ning 26% (7) ülejäänud õpetajatest. Täpsemad tulemused on välja toodud allolevas tabelis (Tabel 6).

Tabel 6. Õpetajate takistused seoses õuesõppega rühmade kaupa

Valikvastused	Loodusteaduste õpetajad (N=7)	Klassiõpetajad (N=12)	Ülejäänud õpetajad (N=31)
Õppimiskoha puudumine	43% (3)	25% (3)	23% (7)
Õppekava ei võimalda, liiga mahukas	43% (3)	17% (2)	13% (4)
Puuduvad vastavad õppevahendid	29% (2)	25% (3)	26% (8)
Ettevalmistusaja puudumine	14% (1)	0%	3% (1)

Pole takistustega kokku puutunud	14%(1)	25%(3)	16%(5)
Õpilaste puudulik huvi	14%(1)	0%	3%(1)
Ilm	14% (1)	0%	19%(6)
Mugavam on õpetada klassis	0%	67%(8)	42%(13)
Puudub vastav väljaõpe	0%	8%(1)	10%(3)
Õpilastel raske keskenduda	0%	8%(1)	0%
Õppeaine ei võimalda õuesõpet	0%	25%(3)	16%(5)

Uuringus esitati õpetajatele ka avatud vastusega küsimus, kus taheti selgeks teha, millised on õpetajate kõige suuremad takistused seoses õuesõppega. Analüüsi teel saadud tulemused on esitatud allolevas tabelis (Tabel 7). Sarnased vastused on võetud kokku ning on lisatud, mitu õpetajat nii arvas.

Tabel 7. Õpetajate takistused seoses õuesõppega

Kategooria	Näide
Aeg (7)	<i>Õppematerjalide koostamine võtab aega ja on mahukas. Mahukam ettevalmistus tunniks.</i>
Õppevahendid (10)	<i>Osad õppevahendid on puudu: nt nõör, kirjutusalused. Õppevahendid ei ole organiseeritud.</i>
Õuesõppeklass (7)	<i>Kooli läheduses pole terve klassi jaoks istumiskohti. Õuesõppeklass puudub.</i>
Tähelepanu (8)	<i>Tähelepanu kaob kiiresti, eriti erivajadustega õpilaste puhul. Tähelepanu hajumisel muutuvad õpilased rahutuks ja neid on raske ohjata.</i>

	<i>Õpilased, kes ei suuda klassis keskenduda on õuetingimustes ohjeldamatud.</i> <i>Tähelepanu hajumisel hakkavad õpilased tegelema kõrvaliste tegevustega.</i>
Ilm (13)	<i>Ettevalmistatud õuetundi ei saa ilma pärast läbi viia.</i> <i>Klassis on mugava tundi läbi viia, sest planeeritud tegevus ei sõltu ilmast.</i> <i>Peab arvestama, et ilm on muutlik ja valmistuma ka sisetunniks.</i> <i>Õpilastel pole ilmastikule vastavaid riideid.</i>
Häirivad faktorid õues (2)	<i>Prügi vedelemine.</i> <i>Kõrvalised isikud segavad tundi.</i>
Õpilaste puudulik huvi (2)	<i>Huvi puudumisel õpilased segavad tundi.</i> <i>Teatud õpilastel puudub huvi.</i>
Suured klassid (3)	<i>Suure klassi puhul on tähelepanu raske haarata ja hoida.</i> <i>Olemasolevad paviljonid ei mahuta õpilasi ära.</i>
Õppeaine (3)	<i>Õppeaine on liiga teoreetiline ja vajab eelteadmisi, seega seda on raske õues läbi viia.</i> <i>Õppeainet ei ole võimalik õues õpetada.</i> <i>Eksamiga aine puhul pole aega õue minna.</i>

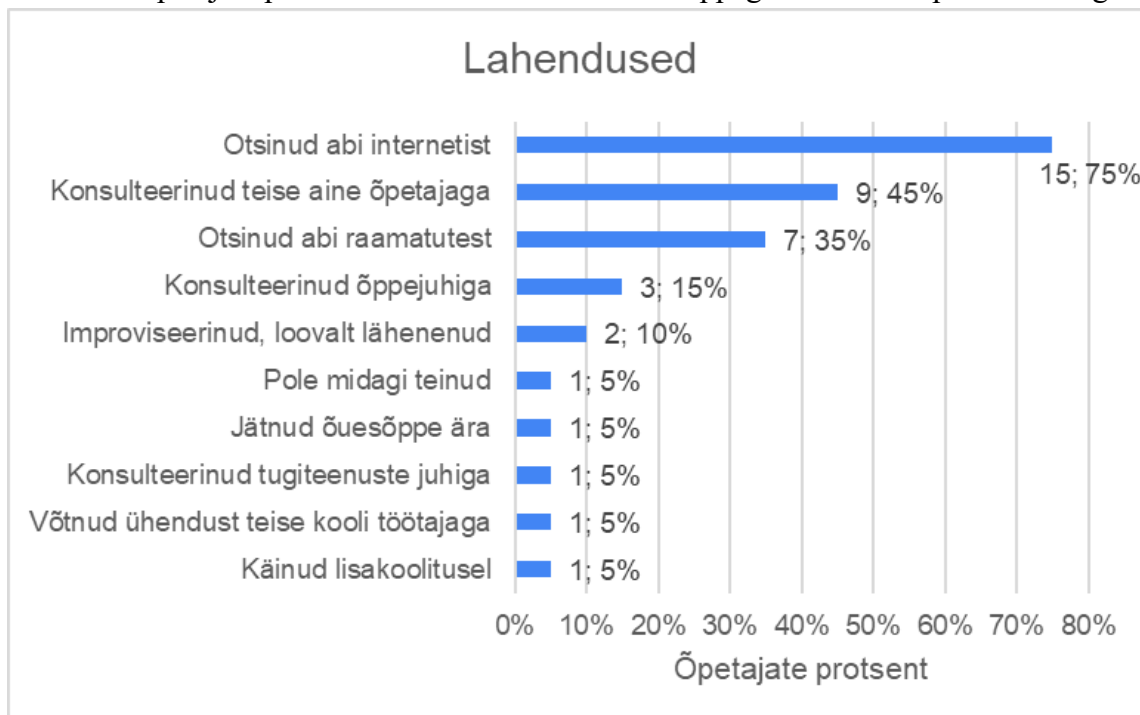
3.2.2 Takistuste lahendamine

Selleks, et saada ülevaade, kuidas on õuesõppega seotud takistusi juba lahendatud ning millised võiksid olla võimalikud lahendused, küsiti õpetajatelt suunavaid küsimusi. Õpetajatelt uuriti, kas neil on ette tulnud olukordi, kus nad on soovinud minna õpilastega õue, kuid ei tea, mida täpsemalt seal nendega teha. Sellest lähtuvalt uuriti, mida on õpetajad selle probleemi

lahendamiseks teinud on. Samuti uuriti õpetajatelt, kas ja kuidas kool on õuesõpet toetanud ning mida võiks kool veel teha.

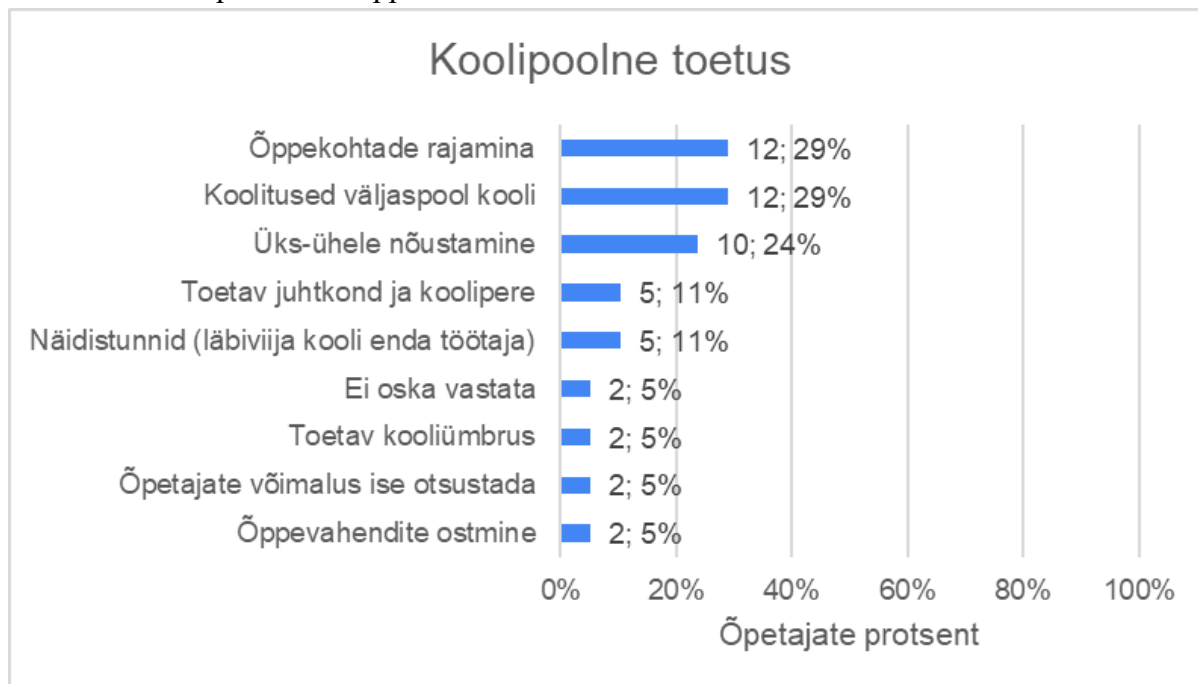
Uuringust selgus, et 40%-el (20) õpetajatest on olnud olukordi, kus nad on küll tahtnud õuesõpet läbi viia, kuid ei ole osanud seal õpilastega midagi teha. Need õpetajad vastasid vastavalt ka küsimusele, kuidas nad on proovinud olukorda lahendada. Suurem osa õpetajatest (75%; 15) vastas, et nad on otsinud abi internetist. 45% (9) õpetajatest vastas, et nad on konsulteerinud teise aine õpetajaga ning 35% (7) õpetajatest on abi otsinud ka raamatutest. Kõik pakutud lahendused on toodud alloleval joonisel (Joonis 8).

Joonis 8. Õpetajate pakutud lahendused seoses õuesõppega kaasnevate probleemidega

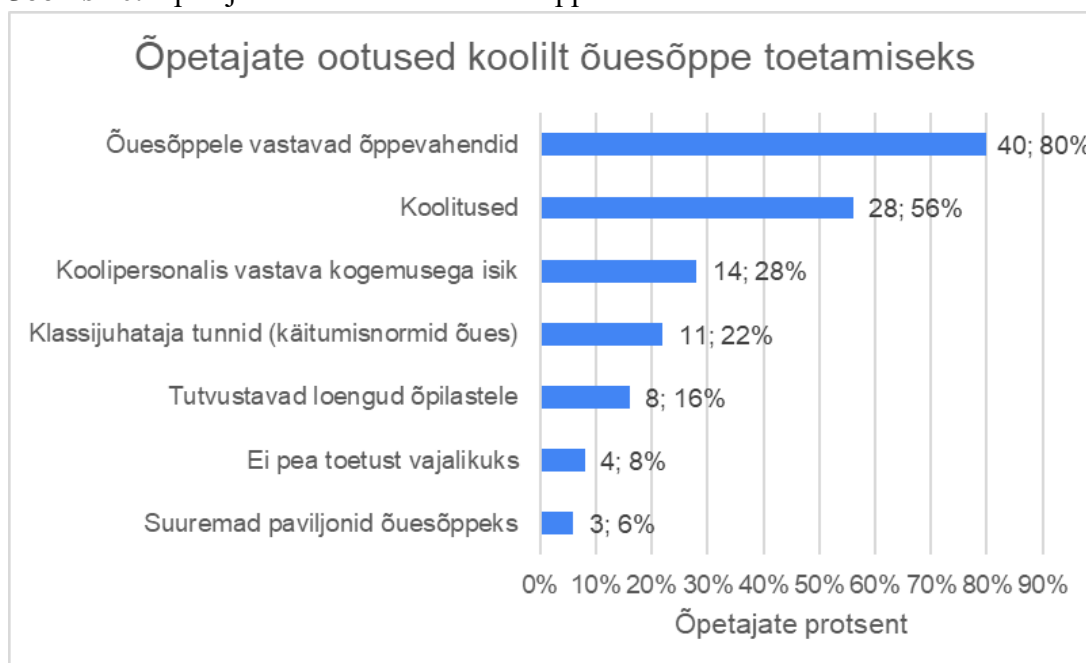
Uurides õpetajatelt kas ja kuidas on kool õuesõpet toetanud, selgus, et 76% (38) õpetajatest arvas, et kool on õuesõpet ja selle läbiviimist toetanud. Kõige rohkem on kool panustanud õppekohtade rajamisse (29%; 12) ning loonud võimalused osalemiseks koolitustel väljaspool kooli (29%; 12). Samuti toodi välja ka üks-ühele nõustamist (24%; 10). See, kuidas kool on veel õuesõpet toetanud, on välja toodud alloleval joonisel (Joonis 9).

Joonis 9. Kooli panus õuesõppesse

Uuringu käigus sooviti selgeks teha ka seda, kuidas peaks kool õpetajate arvates veel õuesõpet toetama. Suurem osa õpetajatest (80%; 40) arvas, et kool peaks soetama õuesõppele vastavad õppevahendid. Üle poolte õpetajatest (56%; 28) vastas, et seoses õuesõppega võiks olla koolitusi. Suureks abiks oleks ka oma koolipersonalis olev vastava kogemusega isik, seda mainis 28% (14) õpetajatest. Täpsemad õpetajate ootused koolilt õuesõppe toetamiseks on esitatud alloleval joonisel (Joonis 10).

Joonis 10. Õpetajate ootused koolilt õuesõppe toetamiseks

Selleks, et arendada maapiirkonna koolis ja selle õppekohtades õuesõpet, paluti õpetajatel teha ettepanekud õuesõppe arendamiseks. Ettepanekud olid erinevad ning on välja toodud allolevas tabelis (Tabel 8). Sarnased ettepanekud on võetud kokku ning on lisatud, mitu õpetajat seda välja pakkus.

Tabel 8. Õpetajate ettepanekud õuesõppe arendamiseks maapiirkonna koolis ja selle õppekohtades

Kategooria	Näide
Arutelu (1)	<i>Korraldada koolis ühisarutelu õuesõppe teemal ning jõudes kokkuleppele korraldada vastavad koolitused ja õppevahendid.</i>
Õppekoht (16)	<i>Lisaks olemasolevatele väikestele paviljonidel suurema terrassi rajamine.</i> <i>Kooliümbruses võiks olla rohkem pinke.</i> <i>Õppepaviljonidel võiks olla kindel isik, kes neid hooldab ja korrastab.</i> <i>Võiks olla rohkem kohti, kus saab istuda. Kergesti teisaldatavad isumiskohad mida saavad õpilased ise liigutada. Õuesõppe kunstiklass, kus saab nr tänavakunsti teha, suuremahulisi töid värvida. Tuule eest varjus.</i> <i>Osa koolialast muuta väliseks klassiruumiks ja võiks mõelda ka talveaia rajamise peale.</i>
Koolitus (10)	<i>Korraldada koolisiseseid koolitusi ja näidistunde.</i> <i>Oluline on ka kogemustevahetus.</i>
Õpetajate julgustamine (5)	<i>Julgustama õpetajaid õuesõpet kasutama, sest siis õpivad õpilased analüüsima ja leidma seoseid nähtuste vahel. Samuti arendab õuesõpe lapsi sotsiaalselt, sest annab võimaluse teha omavahelist koostööd.</i> <i>Õpetajate valmisoleku suurendamine.</i> <i>Motiveerima õpetajaid õue minema.</i>

	<i>Õuesõppe päeva korraldamine.</i>
Õppevahendid (12)	<i>Teisaldatavad istumiskohas, mida saavad õpilased ise liigutada.</i> <i>Kirjutamisalused.</i> <i>Õppevahendite valiku mitmekesistamine.</i> <i>Õppevahendid võiksid olla paremini organiseeritud.</i> <i>Võiks uuendada olemasolevaid õppevahendeid.</i>
Kasutada rohkem (3)	<i>Rohkem pöörata sellele tähelepanu ja suuremat koostööd.</i> <i>Rohkem kasutada.</i>

3.3 Õuesõppe kasulikkus

Selleks, et välja selgitada, millist kasu toob õpilastele õuesõpe, lasti õpetajatel hinnata kahte väidet ning vastata kahele valikvastustega küsimusele. Esmalt sooviti teada saada õpetajate hinnangut õuesõppe kasulikkusele nii õpilastele kui ka õpetajatele. Seejärel uuriti, millist kasu saavad õpilased õuesõppest.

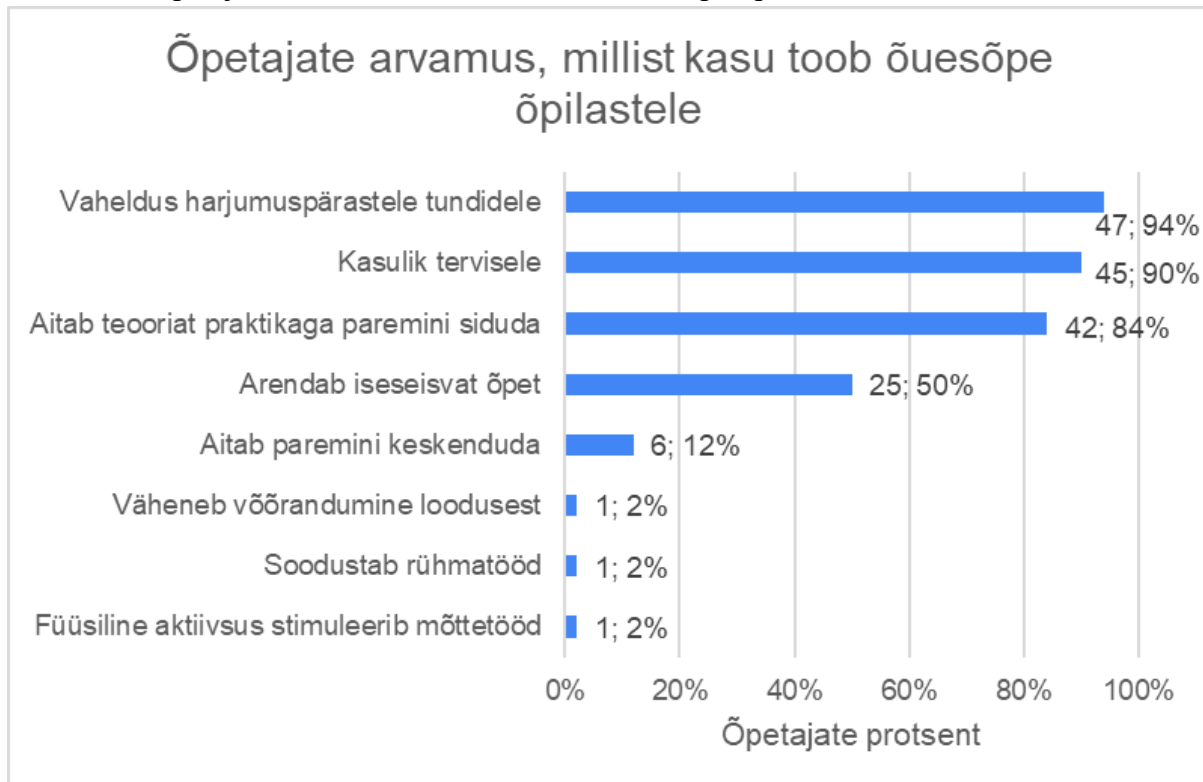
Allolevas tabelis (Tabel 9) on välja toodud väited ja tulemused. Õpetajate vastused varieerusid rohkem väite juures “*Õuesõpe on õpetajatele kasulik.*” Siinkohal oli näha, et arvamused osaliselt lahknesid ja õpetajad peab õuesõpet rohkem kasulikuks õpilaste, kui õpetajate jaoks. Samas, kui aritmeetiline keskmine oli väidete puhul üsna sarnane. Mõlema väite mood, minimaalne ja maksimaalne väärtus olid samad.

Tabel 9. Õuesõppe kasulikkus õpilastele ja õpetajatele õpetajate hinnangul

Väide	Keskmine	Standardhälve	Mood	Min. väärtus	Max. väärtus
Õuesõpe on õpilastele kasulik	4,42	0,67	5	2	5
Õuesõpe on õpetajatele kasulik	4,14	0,93	5	2	5

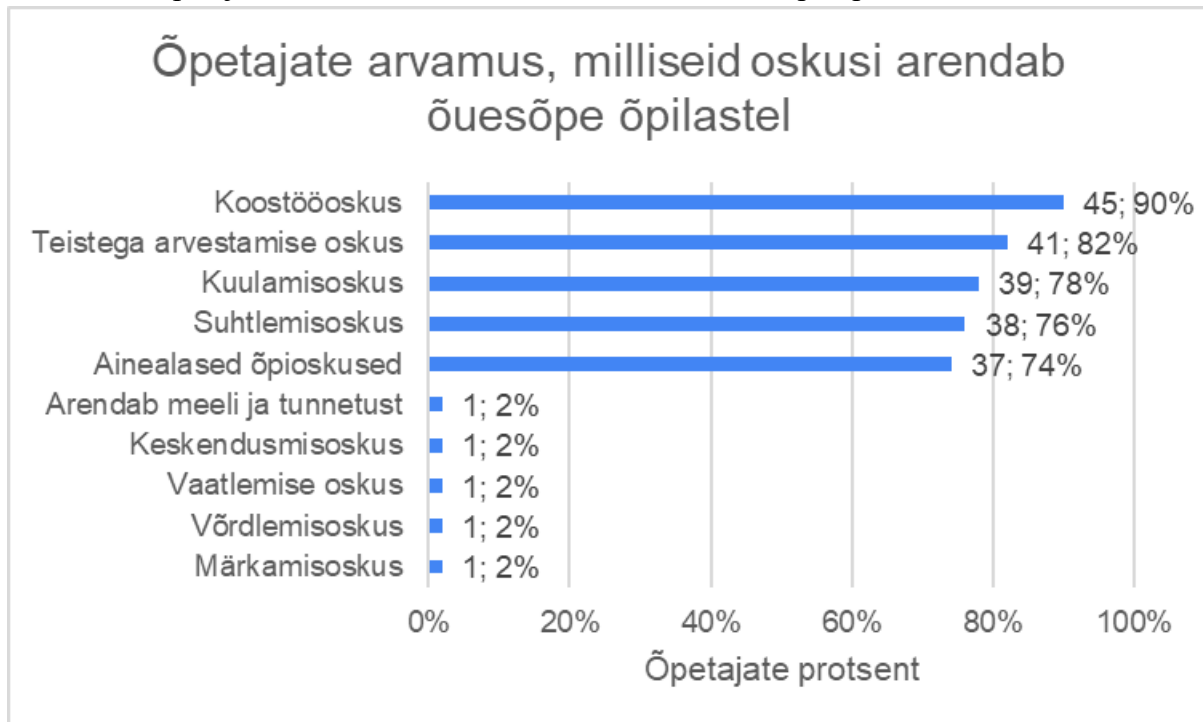
Uurides õpetajatelt, millist kasu toob õuesõpe õpilastele, selgus, et kõige rohkem (94%; 47) pakuti seda, et õuesõpe on õpilastele hea vaheldus harjumuspärastele tundidele. Suur osa õpetajatest (90%; 45) leidsid, et õuesõpe on kasulik tervisele ning 84% (42) õpetajatest usuvad, et õuesõpe aitab õpilastel teooriat praktikaga paremini siduda. Pooled õpetajad leidsid ka seda, et õuesõpe arendab õpilastel iseseisvat õppimist. Õpetajate arvamused seoses õuesõppe kasulikkusega on välja toodud alloleval joonisel (Joonis 11).

Joonis 11. Õpetajate arvamus, millist kasu toob õuesõpe õpilastele

Järgnevalt uuriti õpetajatelt oskuste kohta, mida õuesõpe õpilastel arendab (Joonis 12). Suurem osa õpetajatest (90%; 45) leidis, et kõige rohkem areneb koostööoskus. Sellele järgnes kohe ka teistega arvestamise oskus (82%; 41). Paljud õpetajad märkisid ka seda, et õuesõpe arendab kuulamisoskust (78%; 39), suhtlemisoskust (76%; 38) ning ainealaseid õpioskusi (74%; 37).

Joonis 12. Õpetajate arvamus, milliseid oskusi arendab õuesõpe õpilastel

4. ARUTELU JA JÄRELDUSED

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli uurida maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajate hoiakuid, takistusi ja võimalikke lahendusi seoses õuesõppega. Samuti uurida õpetajate arvamust seoses õuesõppe kasulikkusega.

Esimeses uurimisküsimuses uuris autor, millised on õpetajate hoiakud seoses õuesõppega. Uurides õpetajatelt selgitust mõistele “õuesõpe” selgus, et õpetajate vastused olid suuremal määral sarnased ning kõige rohkem toodi välja, et õuesõpe on õppimine õuekeskkonnas, kasutades sealseid vahendeid. Seda mõtet kinnitab oma raamatus ka Vihman (2016). Uuringu tulemused näitasid, et õpetajad suhtuvad õuesõppesse küll enamjaolt väga hästi, kuid oma tundides kasutavad seda pigem harva. Sarnase tulemuseni jõudsid oma uuringus ka Tuuling jt (2019). Kõige paremini suhtuvad õuesõppesse klassiõpetajad ning kõige tihedamini kasutavad õuesõpet ülejäänud õpetajad. Võrreldes õpetajate rühmi, kuhu kuulusid loodusteaduste õpetajad, klassiõpetajad ja ülejäänud õpetajad, selgus, et kõige rohkem kasutavad õuesõpet klassiõpetajad ja ülejäänud õpetajad. Suurem osa õpetajatest ka nõustus, et õuesõppe tund on tegelikult kättevõtmise asi. Siinkohal võib põhjuseks olla õpetajate vähene toetamine ja motiveerimine seoses õuesõppe kasutamisega.

Teises uurimisküsimuses uuris autor, millised on olnud õpetajate takistused seoses õuesõppega ning milliseid lahendusi leiti. Samuti soovis autor teada saada, milliseid lahendusi oodatakse kooli poolt. Analüüsi tulemusel selgus, et kõige levinumad takistused olid õppevahendite ja õppimiskoha puudumine, halvad ilmastikuolud, ettevalmistustele kuuluv aeg ning ilmastikuolud. Sarnaste tulemusteni jõudsid oma magistritöodes ka Reinumägi (2020), Parts (2021) ning Siniroht (2021).

Loodusteaduste õpetajate peamised takistused olid õppimiskoha puudumine ning õppekava mahukus. Klassiõpetajate ja ülejäänud õpetajate jaoks oli kõige suuremaks takistuseks mugavus õpetada klassis. Antud takistuste olemasolu võib olla põhjustatud ka õuesõppe vähesest kasutamisest. Autor usub, et õuesõppe järjepideva kasutamise juhul oleks koolil võimalik rohkem tegeleda takistuste lahendamisega.

Uurides, kuidas õpetajad on püüdnud tekkinud takistusi lahendada, selgus, et suur osa õpetajatest on otsinud abi internetist või raamatutest ning konsulteerinud ka teise aine õpetajaga. Samas koolilt ootavad õpetajad õuesõppele vastavaid õppevahendeid,

teemakohaseid koolitusi ning et koolipersonalis oleks vastava kogemusega isik. Siinkohal võib väita, et antud hetkel kool ei toeta õuesõpet piisavalt ja see võib olla ka õuesõppe vähese kasutamise põhjuseks.

Kolmandas uurimisküsimuses soovis autor teada saada, kuidas hindavad õpetajad õuesõppe kasulikkust ning mis kasu saavad õpilased õuesõppest. Õpetajad hindasid õuesõpet kasulikuks nii õpilastele, kui ka õpetajatele. Antud tulemus oli ootuspärane, sest õuesõppe kasulikkusest on ka kirjanduses palju räägitud (Ericksson, 2003; Salumaa jt, 2006; Dahlgren ja Szczepanski, 2006; Vihman, 2006; Brügge jt, 2007; Dymont ja Bell 2008; Bolling jt, 2018).

Uuringu käigus selgus, et õpetajate arvates on õuesõpe hea vaheldus tavapärasele tundidele. Brügge jt (2007) on samuti leidnud, et õuesõpe võiks täiendada traditsioonilist õppetööd, mis suuremas osas toimub nelja seinaga vahel. Samuti tõid õpetajad välja, et õuesõpe on kasulik tervisele, mida on leidnud ka Vihman (2006) ja Brügge jt (2007). Õpetajate arvates aitab õuesõpe õpilastel teooriat praktikaga paremini siduda. Seda arvamust kinnitavad oma töödes ka Vihman (2016) ja Dahlgren ja Szczepanski (2006), tuues välja, et õpilaste aktiivne osalemine õppetöös aitab neil õpitut paremini omandada ning siduda reaalse eluga. Õpetajad mainisid ka seda, et õuesõpe arendab iseseisvat õpet. Johannes Käis (1935) rõhutab oma teoses, et iseseisev õpe on oluline selleks, et kasvaks mitmekülgne põlvkond.

Oskuste kohapealt mainis suur osa õpetajatest koostööoskust, teistega arvestamise oskust, kuulamisoskust, suhtlemisoskust ning ainealaseid õpioskusi. Salumaa jt (2006) ja Brügge jt (2007) on välja toonud, et kasutades aktiivõppe meetodeid õpivad õpilased ennekõike tegema koostööd. Salumaa jt (2006) on rõhutanud, et teistega arvestamise oskus on oluline funktsionaalne õpioskus, mida on vaja noore inimese täisväärtuslikuks eluks. Dahlgren ja Szczepanski (2006) on leidnud, et õuesõpe kutsub esile sotsialiseerumise, mis omakorda arendab õpilastel suhtlemisoskust (Salumaa jt, 2006).

Käesoleva magistr töö tulemusi saab kasutada õuesõppe kasutamise parendamiseks maapiirkonna ja selle õppekohtades. Edasistes uuringutes võiks proovida kaasata rohkem õpetajaid, et uuringutulemused oleksid täpsemad ning uurida õpetajate teadmisi kooli arengukavast ja kuidas õuesõpet sellega siduda saab.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli uurida maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajate hoiakuid seoses õuesõppega ning millist kasu toob õuesõpe õpilastele. Samuti uuriti milliste takistustega on õpetajad õuesõppega seoses kokku puutunud ning millised on olnud lahendused.

Uuringu eesmärkide täitmiseks viidi läbi veebipõhine küsitlus, mis saadeti maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajatele. Küsitlusele saadi 50 vastust.

Maapiirkonna kooli ja selle õppekohtade õpetajad suhtuvad õuesõppesse küll positiivselt, aga kasutavad seda pigem vähe. Õpetajate teadlikkus seoses õuesõppe mõistega oli üsna sarnane, kõige rohkem toodi välja õppimist õuekeskkonnas ja sealsete vahendite kasutamist.

Peamised takistused, millega õpetajad on seoses õuesõppega kokku puutunud, on õppevahendite ja õppimiskoha puudumine ning ettevalmistuseks kuluv pikk aeg. Oluliseks takistuseks toodi välja ka kehvad ilmastikuolud ning õpilaste tähelepanu hajumist õuekeskkonnas. Veel üheks takistuseks peeti ka mugavust õpetada siseruumis.

Õuesõppe tunni läbiviimisel on õpetajad kokku puutunud ka olukorraga, kus nad ei tea, mida õpilastega väljas teha ja antud probleemile on lahendusi otsitud raamatutest ja internetist ning vesteldi ka teiste ainete õpetajatega. Kool on küll toetanud õuesõpet mingil määral, kuid õpetajad leiavad, et see pole piisav. Õpetajate arvates võiks kool muretseda rohkem õppevahendeid ning õppimiskohti. Samuti oleksid õpetajad huvitatud teemakohastest koolitustest ning koolisisestest nõustajast, kelle poole nad saaksid pöörduda.

Õpetajad leidsid, et õuesõpe on tegelikult kasulik nii õpilastele, kui ka õpetajatele. Kõige enam mainiti, et õuesõpe aitab mitmekesistada tavapäraseid tunde. Samuti toodi välja, et õuesõpe on kasulik tervisele ning aitab õpilastel teooriat päriseluga paremini siduda. Oskuste kohapealt tõid õpetajad välja, et kõige rohkem areneb õpilastel koostööoskus, teistega arvestamise oskus, kuulamisoskus, suhtlemisoskus ning paranevad ka ainealased õpioskused.

KASUTATUD KIRJANDUS

Arti, Y. ja Ikhsan, J. (2020). The profile of Junior High School students' critical thinking skills and concept mastery level in local wisdom based on outdoor learning. *In Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1440, No. 1, p. 012105). IOP Publishing.

Baum-Valgma, T., & Šmõreitšik, A. (2010). Aktiivõppe võtted eesti keele ja kultuuri õpetamiseks kutseõppeasutustes. Tallinn: OÜ Vali Press

Bolling, M., Otte, C. R., Elsborg, P., Nielsen, G., Bentsen, P. (2018). The association between education outside the classroom and students' school motivation: Results from a one-school-year quasiexperiment. *International Journal of Educational Research*, 89, 22-35

Brügge, B., Glantz, M., Sandell, K. (2007). *Õuesõpe*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo.

Crouch, C. H., & Mazur, E. (2001). Peer instruction: Ten years of experience and results. *American journal of physics*, 69(9), 970-977.

Dahlgren, L. O., & Szczepanski, A. (2006). *Õuesõppe pedagoogika: Raamatuharidus ja meeleline kogemus: Katse määratleda õuesõpet*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo

Dahlgren, L. O., Sjölander, S., Strid, J. P., & Szczepanski, A. (2009). *Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas-lähiümbrikest saab õpiõu*. Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus

Dettweiler, U., Ünlü, A., Lauterbach, G., Becker, C., & Gschrey, B. (2015). Investigating the motivational behavior of pupils during outdoor science teaching within selfdetermination theory. *Frontiers in Psychology*, 6, 1–16

Dyment, J. E., & Bell, A. C. (2008). Grounds for movement: green school grounds as sites for promoting physical activity. *Health education research*, 23(6), 952-962.

Evans, D. V., & Egnew, T. R. (1997). Outdoor-based leadership training and group development of family practice interns. *Family Medicine*, 29(7), 471-476.

Fägerstam, E. (2014). High school teachers' experience of the educational potential of outdoor teaching and learning. *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 14(1), 56-81.

Fägerstam, E., & Grothérus, A. (2018). Secondary school students' experience of outdoor learning: A Swedish case study. *Education*, 138(4), 378-392.

Kuus, I. (Toim.). (2018, 6. aprill). *Suri rahvaluuleteadlane ja loodusmees Mikk Sarv*.
<https://www.err.ee/744067/suri-rahvaluuleteadlane-ja-loodusmees-mikk-sarv>

Käis, J. (1935). Isetegevus ja individuaalne tööviis. Võru Seminar

Kört, L. (2014). *Õuesõppe mõju õpilaste huvi kujunemisele loodusteadustes*. Magistritöö, Tartu Ülikool

Laanpere, M. (2008). Sissejuhatus aktiivõppesse.
<https://www.slideshare.net/martlaa/sissejuhatus-aktiivõppesse-presentation> (02.03.2023)

Leuhhin, I. ja Kärberg, A. (2005). Aktiivõppe meetodite kasutamine – noore õpetaja edu võti. *Haridus*, (5)

Marx, J. (2005). Preventing Alzheimer's: a lifelong commitment?. *Science*, 309(5736), 864-866.

Michael, J. (2006). Where's the evidence that active learning works? *Advances in physiology education*. 30, 159-167

Mirrahimi, S., Tawil, N. M., Abdullah, N. A. G., Surat, M., & Usman, I. M. S. (2011). Developing conducive sustainable outdoor learning: The impact of natural environment on learning, social and emotional intelligence. *Procedia Engineering*, 20, 389-396.

Neumann, A-L. (2013). *6.-7. klasside õpilaste Eesti taimede tundmine enne ja pärast õuesõppe looduspraktikumi Lääne- ja Ida-Virumaa koolide näitel*. Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool

Olu-Ajayi, F. E. (2022). The Use of Outdoor Learning Strategy in Science Pedagogy: Interactive Learning Inclusion for Basic Students. *IJO-International Journal of Educational Research* (ISSN: 2805-413X), 5(01), 01-07.

Parts, M-L. (2021). *Klassiõpetajate arusaam õuesõppest, kogemused õuesõppe rakendamisest ning õuesõpet soodustavatest ja takistavatest teguritest*. Magistritöö, Tartu Ülikool

Põhikooli riiklik õppekava (PRÕK). (2023). Riigi teataja RT I, 14.01.2011, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/108032023005> (05.04.2023)

Raffan, J. (2000). *Nature nurtures: Investigating the potential of school grounds.* Evergreen.

Reinumägi, M. (2020). *Kooli lähiümbruse ja loodus- ning kultuuriväärtuslike paikade kasutamine õuesõppe keskkonnana Rae valla koolide näitel.* Magistritöö, Eesti Maaülikool

Rickinson, M., Dillon, J., Teamey, K., Morris, M., Choi, M. Y., Sanders, D., & Benefield, P. (2004). A review of research on outdoor learning.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 54-67.

Salumaa, T., Talvik, M., Saarniit, A. (2006). *Aktiivõppe meetodid II.* Tallinn: Merlecons ja Ko OÜ

Sarv, M. 2003. Õige on õppida õues. *Looduse sõber*, (6) (http://vana.loodusajakiri.ee/loodus/artikkel417_397.html)

Sarv, M., & Vilbaste, K. (2009). Miks on hea üks päev nädalas õues õppida. *K. Runnel (Koost), Keskkond õpetab. Tartu: Ecoprint*

Siniroht, A. (2021). *Esimeses kooliastmes õpetavate klassiõpetajate seisukohad õuesõppe ning selle võimaluste kohta Eesti maa- ja linnakoolide võrdluses.* Magistritöö, Tartu Ülikool

Sproule, J., Martindale, R., Wang, J., Allison, P., Nash, C., and Gray, S. (2013). Investigating the experience of outdoor and adventurous project work in an educational setting using a self-determination framework. *European Physical Education Review*, 19, 315–328.

Tanik Onal, N., & Ezberci Cevik, E. (2022). Science Education in Outdoor Learning Environments from the Perspective of Preschool Teachers: Definitions, Opportunities, Obstacles, and Possible Solutions. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 10(1), 37-51.

Tartu loodusmaja kodulehekülg. (i.a.) Kasutatud 15.05.2023, <https://www.tartuloodusmaja.ee/roheline-kool/>

Tuuling, L., Õun, T., & Ugaste, A. (2019). Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 19(4), 358-370.

Töldsepp, A. (1999). Aktiivõpe avatud õpetamissüsteemides. <https://lepo.it.da.ut.ee/~illar/CD/dok/t6ldsepp.htm> (02.05.2023)

Undusk, A. (2018). *Õuesõppe rakendamise võimalused loodusõpetuses füüsika teemade käsitlemisel 3.klassis*. Magistritöö, Tartu Ülikool

Vihman, M. (2016). Aktiiv- ja õuesõppe olemus, tähtsus ja võimalused. K. Kingo, S. Jevstratova (Toim.) *Maastikumäng kui õppevorm: aktiiv- ja õuesõpe*. (4-13) Tartu: AS Atlex

SUMMARY

Teachers' Attitudes Towards Outdoor Learning: a Case Study of One School

The aim of this master's thesis was to examine the attitudes of teachers in a rural school and its educational institutions towards outdoor learning, as well as the benefits it brings to students. Additionally, the study aimed to identify the obstacles that teachers have encountered regarding outdoor learning and explore potential solutions.

To achieve the objectives of the study, an online survey was conducted and distributed to teachers in the rural school and its educational institutions. A total of 50 responses were received. The teachers in the rural school and its educational institutions generally had a positive attitude towards outdoor learning but used it relatively infrequently. Their awareness of outdoor learning concepts was quite similar, with a focus on learning in outdoor environments and utilizing the resources available there.

The main obstacles that teachers encountered in relation to outdoor learning were a lack of teaching materials and suitable learning environments, as well as the significant amount of time required for preparation. Poor weather conditions and students' tendency to be distracted in the outdoor environment were also mentioned as significant barriers. Another obstacle identified was the comfort of teaching indoors.

During the implementation of outdoor learning sessions, teachers also faced situations where they were unsure of what activities to engage in with the students. In such cases, solutions were sought from books, the internet, and discussions with teachers of other subjects. While the school provided some support for outdoor learning, teachers felt that it was not sufficient. They believed that the school should invest in more teaching materials and learning spaces. Additionally, teachers expressed interest in topic-specific training and an in-school advisor to whom they could turn for guidance.

Teachers found that outdoor learning was beneficial for both students and themselves. The most commonly mentioned benefit was the ability to diversify traditional lessons. It was also highlighted that outdoor learning promotes better health and helps students better connect theory with real-life experiences. In terms of skills development, teachers identified that students' collaborative skills, consideration for others, listening skills, communication skills, and subject-specific learning abilities were significantly improved through outdoor learning.

Lisa 1. Küsitlus

Õuesõpe maapiirkonna kooli ja selle õppekohtades

Tere! Mina olen Polina Kasyanova, õpin Tartu Ülikoolis Gümnaasiumi loodusteaduste õpetaja erialal. Oma magistritöös keskendun õuesõppele, täpsemalt sellele, millised on õpetajate hoiakud ja murekohad seoses õuesõppega. Õuesõppe all on minu töös mõeldud tegutsemist vahetult oma kooli ümbruses (väljasõidud ei lähe arvesse). Selleks, et saaksin enda uuringut edukalt läbi viia, palun teil vastata minu küsimustele. Küsitlus on anonüümne ja vabatahtlik ning avaldatud andmeid ei ole võimalik seostada kindla inimese või õppekohaga. Küsimustele vastamine võtab aega ligikaudu 10 min. Uuringu tulemustega on võimalik tutvuda võttes autoriga ühendust.

1. Õppeaine, mida õpetan on:
 - Bioloogia
 - Geograafia
 - Loodusõpetus
 - Muusika
 - Kehaline kasvatus
 - Vene keel
 - Emakeele õpetaja
 - Inimeseõpetus
 - Ühiskonnaõpetus
 - Ajalugu
 - Kunstiõpetus
 - Informaatika
 - Klassiõpetaja
 - Tugispetsialist
 - Käsitöö ja tehnoloogia
 - Matemaatika
 - Füüsika
 - Keemia
 - Muu
2. Mis on õuesõpe? (*avatud vastusega küsimus*)
3. Kuidas suhtute õuesõppesse?

Väga halvasti 1 2 3 4 5 Väga hästi

4. Kui tihti kasutate oma tunnis õuesõppe võimalusi?

Ei kasuta üldse 1 2 3 4 5 Kasutan tihti

5. Milliste takistustega olete kokku puutunud planeerides õuesõpet?

- Õppekava ei võimalda õuesõppega tegeleda
- Õpilastel puudub huvi
- Koolil pole vastavaid õppevahendeid
- Kooli juures pole ettenähtud õppimiskohta (paviljon vms)
- Mugavam on õpetada klassis
- Puudub vastav väljaõpe
- Õppeaine mida õpetan ei võimalda õuesõpet
- Ei ole kokku puutunud takistustega
- Muu

6. Kas kool on toetanud õuesõpet?

- Jah
- Ei

7. Kuidas on kool õuesõpet toetanud?

- Teemakohased koolisisesed koolitused
- Koolitused väljaspool kooli
- Üks-ühele nõustamine
- Näidistunnid (läbiviija väljastpoolt kooli)
- Näidistunnid (läbiviija kooli enda töötaja)
- Muu

8. Kas on olnud olukordi, kus olete tahtnud õpilastega õue minna, kuid ei tea, mida täpsemalt nendega seal teha?

- Jah
- Ei

9. Kui vastasid eelmisele küsimusele jaatavalt, siis mida oled selle probleemi lahendamiseks püüdnud teha?

- Konsulteerinud õppejuhiga
- Konsulteerinud teise aine õpetajaga
- Võtnud ühendust teise kooli töötajaga

- Otsinud abi internetist
- Otsinud abi raamatutest
- Käinud lisakoolitusel
- Muu

10. Millised on olnud murekohad seoses õuesõppega? (*avatud vastusega küsimus*)

11. Väited: (*üldse ei nõustu - nõustun täielikult*)

- Õuesõpe on õpilastele kasulik
- Õuesõpe on õpetajatele kasulik
- Õuesõpe on ebavajalik
- Õuesõpet on keeruline korraldada
- Õuesõppe tund on kättevõtmise asi
- Õuesõpe ei ole õppekavades ettenähtud
- Tunni korraldamine võtab rohkem aega
- Tundi peab pikemalt ette planeerima
- Tunnis ei jõua materjali täies mahus läbi võtta
- Õpilased on õues rahutumad

12. Mis kasu on õpilastel õuesõppest?

- Arendab iseseisvat õpet
- Vaheldus harjumuspärastele tundidele
- Tervisele kasulik
- Aitab paremini keskenduda
- Aitab teooriat praktikaga paremini siduda
- Muu

13. Milliseid oskusi õuesõpe õpilastel arendab?

- Suhtlemisoskus
- Koostööoskus
- Teistega arvestamise oskus
- Kuulamisoskus
- Ainealased õpioskused
- Muu

14. Millist toetust õuesõppeks ootad koolilt?

- Koolitused
- Tutvustavad loengud õpilastele
- Koolipersonalis vastava kogemusega isik (individuaalne konsultatsioon)

- Klassijuhataja tunnid (käitumisnormid õues)
- Õuesõppele vastavad õppevahendid

15. Ettepanekud õuesõppe arendamiseks koolis (*avatud vastusega küsimus*)

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Polina Kasyanova,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Õpetajate hoiakud ja takistused seoses õuesõppega ühe kooli näitel, mille juhendaja on Ana Valdmann.

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 01.06.2023